БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 223 (9055) | 1959 оной сентябриин 22, вторник | Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВЦСПС-тэ

Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай хүдэлмэриин үдэр богони болгохо хэрэг дүүргэхэ, тэдэнэй салин хүлһыень гуримшуулха болзор тухай

...ветскэ Союзай Коммунистиче... партиин XXI съезд экономикын ...һалбаринуудые хүсэн түгэ... саашадань дэбжээхэ, ажалша... ажабайдалые таһалгаряагүй... һайжаруулха түсэб—СССР ...үргэн далайсатайгаар ком...тическэ общество байгуулха ...ехэ түсэб хараалһан байна.

...СС-эй XXI съездын шиидхэбэ...дые хүтэлбэри болгон, СССР...дай ажахые хүгжөөхэ 1959 ...үрэнэй түсэбэй —долоон жэ...рүүшын жэлэй түсэбэй ам...тайгаар дүүргэгдэжэ байһые ...аа абан, **арадай ажахын ...ринуудаар болон экономиче...йонуудаар хүдэлмэришэд бо... алба хаагшадай хүдэлмэриин богони болгохо хэрэг дүүргэ...дэнэй салин хүлһые гурим...а болзор тухай тогтоол** ...-эй Центральна Комитет, ...-эй Министрнүүдэй Совет, ...ПС баталан абаа.

...лэй жэлнүүдтэ хүдэлмэри... болон алба хаагшадые хүдэлмэ... богони үдэртэ оруулха, тэдэ... салин хүлһые гуримшуулха ... нилээд ехэ хүдэлмэри хэг...жэ тогтоол соо тэмдэглэгдэ...үүрһэнэй промышленностиин, металлургиин хүдэлмэришэд ... алба хаагшадай һүүлээр ...-1959 онуудта үнгэтэ метал...ин, химическэ промышленнос... цементын промышленностиин, ...-бетоноор хэгдэдэг зүйлнүүд ...түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг, ...болон озокерит үйлэдбэрил...ромышленностиин предприяти... хүдэлмэришэд болон алба ...шад долоон часай хүдэлмэриин ...э (газар доро хүдэлдэг шу... мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд— ...ан часай хүдэлмэриин үдэр... болон ажалай түлбэриин шэнэ ...да оруулагдаһан байна. Маши...ээдэг, металл болбосоруулдаг, ...ин, газай промышленностиин ...мэришэд болон алба хаагша... хүдэлмэриин богони үдэртэ ...ха талаар бэлэдхэлэй хүдэл... ябуулагдана, тиигэжэ тэдэнэр ...мэриин богони үдэртэ 1959 ... оруулагдаха, салин хүлһэ... мүн лэ гуримшуулагдаха ...

...элмэриин богони үдэртэ ...ха, тэрээнтэй хамта салин ...е гуримшуулха ябадал, нэн ... хүндэ промышленностиин ...хала һалбаринуудта энээниие ...һэн ябадал, социалистическэ ...икые улам саашадань дэб..., хүдэлмэришэд болон алба ...адай материальна энхэ бай... болон культурна хэмжээе дээ...лхэ шухала эшэ үндэһэн бо... байха юм. Тиигэжэ үйлэдбэ... хүгжөөхэ, ажалай бүтээсые ...үүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэрилэг... материальна урмашалга дээ..., арадайнгаа ажахын түсэ...е предприятинуудай дүүргэ...адал һайжараа. Хүдэлмэриин ...е богони болгоод байхада хү...ришэд болон алба хаагшадай ... хүлһэн хуушанайнгаа хэбээр ...өө гадна, түлбэриин дээшэ...дэһэн шэнэ гуримай тогтоог...

доходо салин хүлһэнинь, илангаяа бага салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадайхи нилээд ехээр дээшэлээ.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС хадаа арадай ажахыда хүдэлдэг бүхы хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые долоон часай хүдэлмэриин үдэртэ, тиихэдэ газар доро хүдэлдэг шухала мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые зургаан часай хүдэлмэриин үдэртэ иимэ болзор соо оруулха гэжэ тогтообо:

Хойто зүгэй, Алас Дурна зүгэй, Сибириин, Уралай, Казагай ССР-эй промышленностьда, Москва городто болон Москвагай областьдо, Ленинград городто болон Ленинградай областьдо, Ивановска областьдо — 1959 оной IV кварталда—1960 оной IV кварталда, тиихэдэ экономическа бусад районуудта—1960 оной III—IV кварталнуудта;

Хойто зүгэй, Алас Дурна зүгэй, Сибириин, Уралай, Казагай ССР-эй районуудтахи барилга дээрэ болон ашагта малтамал бэдэрхэ хүдэлмэридэ хүдэлдэг хүнүүдые—1960 оной II кварталда, тиихэдэ экономическа бусад районуудта—1960 оной IV кварталда;

Транспорт болон хэлхээ холбоондо—1959 оной IV кварталда—1960 оной IV кварталда;

Хүдөө ажахын гүрэнэй предприятинуудта—1960 оной IV кварталай турша соо;

Научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта, түсэблэлгын организацинуудта—1960 оной II—IV кварталнуудта;

Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой, бэлэдхэлэй болон материально-техническэ хангалгын предприятинууд болон организацинуудта, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, соёл культурын, искусствын эмхи зургаануудта, гүрэнэй аппарадта болон үйлэдбэридэ хабаагүй бусад предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудта —1960 оной III, IV кварталнуудта.

Промышленность, барилга дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хүдэлмэриин үдэрые богони болгохо хэрэг тэдэнэй салин хүлһые гуримшуулха ябадалтай нэгэн доро бэелүүлэгдэхэ.

Транспорт болон хэлхээ холбооной предприятинууд, организацинуудта, совхозууд, РТС-үүдтэ, хүдөө ажахын хамһабариин предприятинуудта, мүн тэрэшэлэн научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта болон түсэблэлгын организацинуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад 1960—1961 онуудта ажалай түлбэриин шэнэ гуримда оруулагдаха байна.

Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой, бэлэдхэлэй, материально-техническэ хангалгын предприяти болон организацинуудай, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, соёл культурын, искусствын организаци болон эмхи зургаануудай, гүрэнэй аппарадай болон үйлэдбэридэ хабаагүй бусад һалбаринуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад 1962 ондо ажалай түлбэриин шэнэ гуримда оруулагдаха байна.

Энэ тогтоолой ёһоор хүдэлмэришэдэй хэһэн ажалай түлөө дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ тарифна түлбэри, шэнэ тарифна сеткэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадта түлэхэ тушаалай салин хүлһэн баталагдаа.

Салин хүлһэнэй гуримшуулагдахатай хамта салин хүлһэнэй эгээн бага хэмжээн шэнээр харагдажа үзэгдэхэ, КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэриин ёһоор 400—450 түхэриг хүрэтэрөө дээшэлүүлэгдэхэ.

Хүдэлмэришэдые хэһэнэйнь зэргээр урмашуулха, тогтоогдоһон саг соо хэһэнэйнь зэргээр урмашуулха нэгэ янзын дүрим баталха; халуун, хүшэр хүндэ хүдэлмэридэ болон бэедэ хоротой ажалда хүдэлдэг хүдэлмэришэдтэ үгтэдэг тогтоогдоһон тарифна түлбэриин ёһоор салин хүлһэ абажа байһан хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые харуулһан нэгэ янзын бүридхэл баталха гэжэ ВЦСПС-тэй хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ажал болон салин хүлһэнэй асуудал эрхилдэг гүрэнэй комитедтэ даалгагдаа.

Хүдэлмэрилэгшэдые хүдэлмэриин богони үдэртэ, ажалай түлбэриин шэнэ гуримда оруулхадаа, совнархозууд, министерствонүүд, зургаанууд, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд техническэ талаараа үндэһэлэгдэһэн ажалай нормо үргэнөөр нэбтэрүүлхэ уялгатай. Тиихэдээ энэ нормонь мүнөө үеын техникэдэ, үйлэдбэриие эмхидхэхэ хэмжээндэ болон хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин түрүү дүй дуршалдэ зохин таарахаар байха ёһотой; тогтоогдоһон сагаар хүдэлдэг хамһабариин хүдэлмэришэдэй хэхэ нормо зохёожо нэбтэрүүлхэ; хүдэлмэришэдэй ажалай түлбэриин экономическа талаараа аша туһатай гурим хэрэглэхэ, тэрэшэлэн участок, цех болон бүхы предприятиин хүдэлмэриие һайжаруулһанай түлөө хүдэлмэришэдые шагнаха гурим хэрэглэхэ; хүдэлмэришэдэй салин хүлһые тарифай ёһоор түлэхэ ябадал үргэдхэхэ; хүдэлмэриие тарифай ёһоор сэгнэхэ, тогтоогдоһон гуримай ёһоор баталагдаһан тарифно-квалификационно дүримтэй зохилдуулан хүдэлмэришэдтэ разряд тогтоохо уялгатай.

Зарим предприятинуудаар, барилганууд болон организацинуудаар хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые хүдэлмэриин богони үдэртэ оруулха, тэдэниие ажалай түлбэриин шэнэ гуримда оруулха тодорхой болзорнуудые профсоюзна органуудтай зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр энэ тогтоолоор хараалагдаһан нийтэ болзор соо тодорхойлхо эрхэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй министерствонууд болон зургаануудта, совнархозуудта, областиин, хизаарай гүйсэдкомуудта үгтэнхэй.

Таһалгаряагүйгөөр хүдэлдэг үйлэдбэридэ, тэрэшэлэн хүдэлмэриин халаанай сагые богони болгохын аргагүй зарим ажалда хүдэлдэг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта хүдэлмэриин үдэрһөө үлүү ехээр хүдэлһэн сагайнь түлөө амарха нэмэлтэ үдэрнүүд үгтэхэ ёһотой.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС болбол хүдэлмэриин богони үдэрэй эрхэ байдалда хүдэлхынь тула предприятинуудые саг соонь һайнаар бэлэдхэхэ, нютагуудта энэ хүдэлмэриин ямараар үнгэргэгдэжэ байһанай хойноһоо үдэр бүриин хиналта табиха асуудалда партийна, советскэ, ажахын болон профсоюзай организацинуудай анхарал хандуулһан байна. Тиихэ зуураа үйлэдбэриин түсэб, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаринуудые заабол дүүргэхэ ябадал хараалха хэрэгтэй. Предприяти бүхэндэ техническэ, ажахын болон эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулганууд зохёон табигдажа бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Мүн үйлэдбэридэ шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэри дээрэхи хүдэлмэриие оньһожоруулха, үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлдэ оруулха, хамжан үйлэдбэрилхэ хэрэг нэбтэрүүлхэ, предприятинуудай нэгэл хэм соогоо һайнаар хүдэлхэ ябадал хангаха, хүдэлмэриин сагые миин гээхэ ябадал бага болгохо, ажалай эмхидхэл һайжаруулха асуудалда шухала анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Арадай ажахыда хүдэлмэриин үдэрые богони болгоһонтой, ажалай түлбэриин шэнэ гурим нэбтэрүүлгэтэй холбоотой хэмжээ-ябуулгануудые бэлэдхэхэ, бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые үргэнөөр хабаадуулха, тэдэнэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ ёһотой гэжэ партийна, советскэ, профсоюзай болон комсомолой организацинуудые, министерствонүүдэй, зургаанудай, предприяти, барилга болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС уялгаба. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд СССР дотор дэлхэй дээрэ эгээн богони хүдэлмэриин үдэр, эгээн богони хүдэлмэриин недели тогтоохо замда шухала шата мүн болохо бшуу.

Үйлэдбэриин дотоодын арга боломжонуудые элирүүлхэ, бүхы хэмжээгээр ашаглаха хэрэгтэ ажалай эдэбхи, творческо үүсхэл бүри ехээр гаргахыень хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС уряалаа. Тиигэжэ хүдэлмэриин богони үдэртэ орохо ябадал предприяти, барилга бүхэн дээрэ үйлэдбэриие шэнээр дэбжээхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлхэ, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалшадай материальна энхэ байдал болон культурна хэмжээн улам саашадаа һайжаруулагдаха байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

...эдынгөө предприятинуудта ...жэлтэдые бэлэдхэхын тулада ...һургуулинуудта болон техни...дтэ һурагшадые абалгада ...шленна предприятинууд, кол...совхозуудай хабаадалсаха ту...тогтоол ССР Союзай Министр...й Совет баталан абаа.

...алай дүй дуршалтэй болоһон ...шуулые дээдэ һургуулинууд...техникумүүдтэ олоор абадаг ... талаар һүүлэй жэлнүүдтэ ... хэмжээнүүдэй абтаһаниинь ...жэ. Хоёр жэлһээ доошо бэшэ ...оо ажал хүдэлмэри хэһэн хү...е дээдэ һургуулинуудта, тех...үүдтэ түрүүшын ээлжээндэ ..., үдэшын болон заочно дээ...схай дунда һуралсал үргэнөөр ...элгэ, ажалһаа һамшангүйгөөр ...аг студентнүүдтэ нэмэжэ хүн...тэ үгэһэн ушар болон бусад ...эмжээнүүдэй тоодо оролсоно.

...дэ, тусхай дунда эрдэмтэй ...жэлтэдые бэлэдхэлгын шанар ...адань һайжаруулха, студент... болон һурагшадай дунда ...агдадаг соёл сурталай, хү...үлгын хүдэлмэри улам һай...улха зорилгоор дээдэ, тусхай ... һургуулинуудта һурагшадые ...г мүнөөнэй гуримай хажуу... дээдэ һургуулинууд болон ...кумүүдтэ һурахынь тулада ... хэжэ байһан залуушуулые ...приятинуудай, барилганудай, ...зуудай сэхэ эльгээбэл, тэ... эльгээһэн организацинуу...ээ студентнүүд болон һу...шатаа стипендиинь түлэдэг ...ынь таарамжатай гэжэ ССР ...й Министрнүүдэй Совет тоо... Дээдэ һургуули гү, али тех... дүүргэһэн мэргэжэлтэ ...ыень һуралсалда ябуулһан ...приятидаа хүдэлхэсэ бусажа ... ёһотой. Өөһэдынь һургуулида ...һэн, тиигээд дээдэ һургуули гү, али техникум дүүргэһэн мэргэжэлтэдэй колхоздоо бусажа хүдэлмэрилхынь тулада колхозой гаргашаар стипенди түлэжэ байгаад, дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэ һурахыень колхознигуудые эльгээхэ эрхэ колхозуудта олгохо тухай түрүү колхозуудай дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Совет һайшаагаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо иигэжэ заагдана. Хоёр жэлһээ бага бэшэ саг соо бодото ажалда ябаһан, эгээн бэлэдхэл һайнтай, хурса һонор, үйлэдбэри дээрэ түрүүлжэ ябаһан хүнүүд дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэ һурахын тулада эльгээгдэдэг байха ёһотой. Һуралсалда эльгээгдэхэ хүнүүдые предприятиин хүтэлбэрилэгшэд, колхозуудай правленинүүд, нийтын организацинууд шэлэн олохо байна. Дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэ эльгээгдэхэ болоһон хүнүүдэй кандидатуранууд үйлэдбэриин зүблөөнүүд болон предприятинуудай хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ, колхозуудай правленинүүдэй заседанинууд, колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ, олониитын организацинуудта үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэхэ зэргэтэй. Хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшадые дээдэ һургуулинуудта, техникумүүдтэ һурахынь тулада эльгээлгэ үйлэдбэриингөө хүдэлмэридэ һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө урмашуулгын хэмжээн болохо зэргэтэй.

Промышленна предприятинуудай, барилгануудай, совхоз болон колхозуудай һуралсалда эльгээһэн хүнүүд һуралсалда абаха тогтоогдомол гуримай ёһоор шалгалта бариха, тиихэдээ дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта түрүүшын ээлжээндэ, конкурсгүйгөөр орохо эрхэтэй.

Промышленна предприяти, барилга болон совхозуудай дээдэ һургуулинуудта, техникумүүдтэ эльгээһэн бүхы һурагшад һайнаар һурадаг байгаа һаа, эдэ предприятинуудһаа стипенди абадаг байха. Тэрэнь дээдэ һургуулинуудай студентнүүдтэ, тусхай дунда һургуулинуудай һурагшадта гүрэнэй зүгһөө үгтэдэг юрын стипендинүүдһээ 15 процентээр ехэ байха.

Дээдэ һургуулинуудта, техникумүүдтэ һурахын тулада эльгээгдэһэн колхознигуудта мүн лэ иимэ гуримаар стипенди тогтоохыень колхозуудта һанамжалан дурадхаха; һуралсалда эльгээгдэһэн колхознигууд хүдөө ажахын артелиин гэшүүн зандаа үлэхэ эрхэтэй.

Дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудые дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэд өөһэдыень һуралсалда эльгээһэн промышленна предприяти, барилга, совхоз болон колхозуудта хүдэлхэ ёһотой. Промышленна предприяти, барилга, совхоз болон колхозуудай зүбшөөлөөр эдэ мэргэжэлтэд ондоо организацида хүдэлмэрилхын тулада эльгээгдэжэ болохо гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо хараалагданхай.

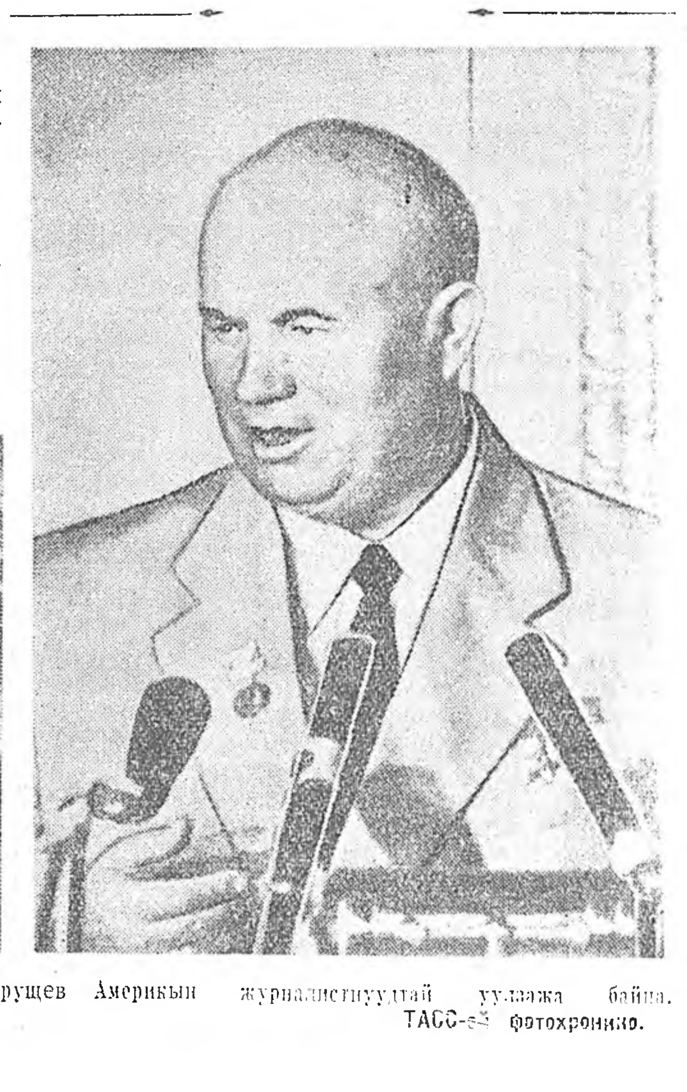
Дээдэ һургуулинуудта, техникумүүдтэ ажалһаа һамшангүйгөөр һуража байгшадые саг үргэлжын һургуулинуудай дээгүүр курснуудта ажалһаа болёод һурахынь тулада эльгээхэ эрхэ промышленна предприяти, барилга, совхоз болон колхозуудта олгогдоо. Ажалһаа болёод һураха болоһон студентнүүд, һурагшад дээрэ дурсагдаһан хэмжээтэй стипендеэр хангагдаха байна.

Дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэ түрүүшын ээлжээндэ абтаха ёһотой аад, промышленна предприяти, барилга, совхоз болон колхозуудай зууршалһан, тиигээд ажал хэжэ байһан залуушуулые эдэ һургуулинуудта оролгодонь бэлэдхэхын тулада курсануудые олоор эмхидхэхыень СССР-эй Дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерствые, союзна республикануудай дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерствонүүд болон комитедүүдые, тэрэшэлэн гэгээрэлэй министерствонүүдые СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

***

Өөһэдынгөө предприятинуудта мэргэжэлтэдые бэлэдхэхын тулада дээдэ һургуулинуудта болон техникумүүдтэ һурагшадые абалгада промышленна предприятинууд, барилганудай, совхозууд болон колхозуудай хабаадалга абадалтай дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудтай холбоо барисаа хижүүлхэ. орон дотор дээдэ, тусхай дунда һуралсал эмхидхэхэ гуримые нарижуулан һайжаруулха, мэргэжэлтэдэй ажалай болон теоретическэ бэлэдхэлые улам һайжаруулха хэрэгтэ туһалха байна.

Вашингтон. 1. Хэблэлэй национальна клуб соо Н. С. Хрущев Америкын журналистнуудтай уулзажа байна. 2. Н. С. Хрущев мэдүүлгэ хэжэ байна. ТАСС-эй фотохронико.

Н. С. ХРУЩЕВОЙ США-да ОШООД БАЙҺАН ТУХАЙ

Нью-Йорк штадай губернатор Н. Рокфеллер Н. С. Хрущевтой ерэжэ уулзаа

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 19. **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. Нью-Йорк штадай губернатор Нельсон Рокфеллер СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой байрада «Уолдорф-Астория» гэжэ отельдэ сентябриин 18-най үдэр үдын хойно ерэжэ, Н. С. Хрущевтой уулзаба. Н. С. Хрущев Рокфеллер хоёрой хоорондо хөөрэлдөөн болоо.

Н. С. Хрущев Нью-Йорк соогуур ябажа хараба

Н. Рокфеллерэй ерэжэ уулзаһанай һүүлээр Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсагшад автомашинануудта һуужа, Нью-Йорк соогуур ябажа хараба. Советскэ правительствын толгойлогшые олон түмэн хүн зон халуунаар амаршалаа. Н. С. Хрущевой ерэхые Нью-Йоркын ажаһуугшадай удаан саг соо хүлеэжэ байһан Бродведэ Манхэттэнэй урда талын хубида илангаяа олон хүн зон суглараад байба. Н. С. Хрущевой һуужа ябаһан машина «Франклин Рузвельт-драйв» гэжэ автомобильна харгыгаар ябажа, «Эмпайр стейт билдинг» гэжэ тон үндэр гэр тээшэ ошобо.

Америкын эгээн үндэр энэ байшангай эзэн Генри Краун тэндэ ошоходонь советскэ айлшаниие халуунаар амаршалаа. Ерэһэнэйнь түлөө Н. С. Хрущевто баясхалан хүргөөд, городые харахын тулада байшангые бүһэлһэн 86-дахи дабхартахи тусгаар верандада гарахыень Н. С. Хрущевые тэрэ уриба. Н. С. Хрущевой Нью-Йоркые хараһанай һүүлээр, радиодо зорюулан нэгэ хэдэн үгэ хэлэхыень Н. С. Хрущевые гуйгаа.

Танай городые хараха арга манда олгоһонойтнай түлөө Танда баясхалан хүргэнэб гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ. Эндэһээ город зохидоор харагдана.

Москва Нью-Йорк хоёрой алиниинь гоё һайхан байһан тухай хэлэхыень Н. С. Хрущевые журналистнууд гуйба. Хүн бүхэн өөрынгөө городто дуратай юм гэжэ Н. С. Хрущев харюусаба. Дайнай һүүлээр манай солдадууд иимэ дуу дууладаг болажо, ерээ һэн: «Болгари ороной һайханшье һаань, Россимнай бултанһаа үлүүл». Теэд Нью-Йоркын һайханшье һаа, Москва бүри һайхан гэжэ таанадта хэлэхэ аргатай байнаб.

Н. С. Хрущев болон сугларһан американецуудай хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Байшангай дүрсые дурасхаалта бэлэг болгожо Н. С. Хрущевто барюулаад, хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ гараа табихыень Н. С. Хрущевые Г. Краун гуйба. Халуунаар угтаһанайнь түлөө Краунда баясхалан хүргөөд, байшангай дүрсэ Нью-Йоркдо ябаһан тухаймни намда дурасхаал боложо үгэхэ гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ. Удаань Н. С. Хрущев сугларагшадтай халуунаар амаршалалсаад, байшанһаа гаража ошобо.

ООН-эй генеральна секретарь Даг Хаммаршельд сайлалга хэбэ

Үдэшэнь ООН-эй генеральна секретарь Даг Хаммаршельд Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин байшан соо сайлалга хэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые хүндэлбэ. ООН-эй гэшүүн оронуудай делегацинуудые толгойлогшонор, ООН-эй секретариадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, мүн Н. С. Хрущевтой хамта ябалсагшад сайлалга дээрэ байлсаа. Бүхы дээрээ 250 шахуу айлшан сугларaa.

Даг Хаммаршельд, Н. С. Хрущев тобшо үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Н. С. Хрущев Лос-Анжелос ошохоёо мордобо

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 19, **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд сентябриин 19-дэ нютагай сагаар үглөөнэй 9 час 42 минутада (Москвагай сагаар 16 час 42 минутада) Нью-Йоркһоо Лос-Анжелос орохоёо самолёдто һуужа гараба.

Н. С. Хрущевой хүндэлэлдэ зорюулагдан Лос-Анжелосто сайлалга болобо

ЛОС-АНЖЕЛОС, сентябриин 19. **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. Лос-Анжелосто ерэн сасуугаа, советскэ айлшад автомашинануудта һуугаад, «Твентис Сенчури Фокс» гэжэ кинокомпаниин студида аэродромһоо сэхэ ошоо. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой, тэрэнэй һамган Н. П. Хрущевагай хүндэлэлдэ зорюулагдан эндэ сайлалга болоо.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютин, СССР-эй элшэн сайд М. А. Меньшиков, Гадаадын оронуудтай соёл культурын холбоо барисаа байгуулха гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Жуков, уран зохёолшо М. А. Шолохов, Н. С. Хрущев-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Партийна ажабайдал

Комсомолой организацинуудые һайнаар хүтэлбэрилхэ

Партийна организациин хүтэлбэри доро республикымнай комсомолой организаци залуу үетэнние коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ, ажахын-политическэ шухала шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тэдэнние элсүүлхэ талаар горьтой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Хэдэн мянган хүбүүд, басагад промышленна предприятинууд, барилганууд дээгүүр, колхоз, совхозуудта шэн зоригтойгоор ажаллажа байна. Промышленна предприятинуудта залуушуулай 900 гаран коллективүүд, хэдэн мянган залуу хүдэлмэришэд коммунистическэ ажалай бригадын, ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байдаг. Орооһо тараанайнгаа ургаса дээшэлүүлхын, адуу малаа олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын, колхоз, совхозойнгоо баялигые бүри арьбадхахын түлөө хүдөө нютагуудай комсомолой олохон организацинууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байнхай. Шэнэ газар элдүүрилхэ, ашаглаха, мал ажалда залуушуулые олоор эльгээхэ, нийтын малда үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэдэг болохо, һубаг, канавануудые татажа, газараа уһалдаг болохо талаар комсомолой организацинууд ехэ хүдэлмэри хээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ партийна организацинууд комсомолойнгоо организацинуудые яһала һайнаар хүтэлбэрилдэг боложо байна. КПСС-эй Советскэ, Мухаршэбэрэй, Бичурын, Кяхтын болон бусад хэдэн айкомууд, олон партийна эхин организацинууд комсомолойнгоо организациин ажал-ябуулгаар хододоо һонирхожо, хүдэлмэридэнь бодото туһаламжа үзүүлжэ байдаг.

«Механлит» заводой партийна организаци комсомолойнгоо организациин хүдэлмэрие шадамараар, бодомжотойгоор хүтэлбэрилдэг юм. Бэелүүлэгдэхэ ёһотой тодорхой зорилгонуудые хараадаа абажа, партийна организаци комсомолшууд, залуушуулдаа шухала шухала даалгабари, зүбшөөл үгэдэг, мүнөөхэн энэ үедэ заводой комсомолшууд, залуушуулай ямар юумэндэ хам оролсоо һаань, үүсхэл гаргаа һаань, таарамжатай байхаб гэжэ хэлэжэ үгэдэг байна. Эгээл тиимэһээ эндэхи комсомолшууд, залуушуул республика дотороо эгээ түрүүлэн советскэ залуушуулай гайхамшагта үүсхэлые — коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха гэһэн үүсхэлые дэмжэһэн байна бшуу. Мүнөө энэ заводой 20 гаран бригада коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эрид шангаар тэмсэжэ, эрхим ажалай, даруу зангай, һайн һайхан сэдьхэлэй үльгэр жэшээ харуулжа байдаг. Республика дотороо коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ эгээ түрүүлэн хүртэһэн комсомол хүбүүн Юрий Филипповэй бригадынхид бүтээһэн зүйлнүүдтээ техническэ шалгалта хүүлэлтэгүйгөөр ажаллажа, халаанайнгаа даалгабари 200 процентээр дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн Бичурын аймагай «Победа» колхозой правлени нэгэ үе малайнгаа фермэнүүдые малшадаар хангаха аргагүйдөөд байһан юм. Малай харууһые хүндэшөөгөөд, зарим хүнүүд фермэдэ ошохоёо арсадаг байгаа. Тиихэдэнь колхозой правлени болон партийна организаци комсомолшуудта хандаа бэлэй. Комсомолой комитет энэ асуудалые комсомолшууд, залуушуулай дунда зүбшэжэ ерээд, эгээ эрхим нүхэдөө малай фермэнүүдтэ эльгээһэн байна. Тингэжэ мүнөө энэ колхозой фермэнүүдтэ гол түлэб залуушуул малшадаар ажаллажа байнхай. Колхозой комсомол-залуушуулай гахайн фермынхид эхэ гахай бүриһөө 20 поршоонхо абажа түлжүүлээд, коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Мүн комсомол-залуушуулайнь хониной фермынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 121 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4,7 килограмм нооһо хайшалба. Иигэжэ эндэхи залуушуул колхоз соогоо эгээл шиидхэхы хүсэн, урдаа бариха, омогорхохо, баясаха хүнүүдынь болоо. Иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа олон.

Һайн жэшээ, баримтануудай олон байбашье, республикын комсомолой организациин хүдэлмэридэ, тэдэнние партийна организациин зүгһөө хүтэлбэрилгэдэ дутагдалнууд, хайхарагдадаггүй юумэнүүд бии юм. Комсомолой олохон организацинууд эдэбхи үүсхэл багатайгаар ажаллана, залуушуулые һайнаар хүмүүжүүлнэгүй, социалистическэ мүрысөөндэ тэдэнние олоор хабаадуулнагүй.

Энэ жэлэй эхеэр хүдөө ажахы хүгжөөхэ тушаа республикымнай комсомолшууд, залуушуул һайшаамаар, урмашамаар уялгануудые абаһан юм. Теэд һая КПСС-эй обкомой бюро дээрэ энэ асуудалые хаража үзэхэдэ, тэрэ абаһан социалистическэ уялганууд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. Залуушуулай абаһан социалистическэ уялгые дүүргүүлхын тулада ВЛКСМ-эй обком, айкомууд эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулнагүй, хүдэлмэридөө шанга оролдолго гарганагүй, комсомолой эхин организацинуудтай холбоо барисаа һулатай, харин тиихэдэ нютаг нютагуудта партийна организацинууд комсомолой организацида шухала туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ партиин обкомой бюро тэмдэглэһэн байна.

Партийна организацинуудай һайнаар хүтэлбэрилжэ, ударидажа байһан сагтал комсомол хүсэтэй, шударгы байха юм гэжэ манай партии, тэрэнэй Центральна Комитет һургадаг. Харин энэ заабарие мартадаг, комсомолойнгоо организациин хүдэлмэридэ зохихо анхаралаа хандуулдаггүй, үдэр бүри хүтэлбэрилжэ, заабари үгэжэ байдаггүй, комсомолойнгоо организацида юунэй боложо байһые, тэдээндэмнай ямар туһаламжа, дэмжэлгэ хэрэгтэйб гэжэ мэдэдэггүй парторганизаци бии. Партийна олон организацинууд комсомолой хүдэлмэриин горьтойхон дутагдалнуудтай эбсэнэ, комсомолшууд болон залуушуулай һайшаалтай үүсхэлнүүдтэ анхаралтайгаар хандаһагүй. Жэшээлхэдэ, комсомолоймнай айком, комсомолой организацинууд ямар хүдэлмэри мүнөө үедэ ябуулжа байгаа юм ааб, тэдэндэмнай ямар туһаламжа хэрэгтэй юм ааб гэжэ КПСС-эй Тарбагатайн айком, эндэхи олон колхозуудай партийна организацинууд һонирходоггүй байна. Эгээл энэ ушарһаа Калининай нэрэмжэтэ, «Рассвет» болон бусад хэдэн колхозуудай комсомолой организацинууд залуушуулай дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй тооной.

Тэрэшэлэн КПСС-эй Баргажанай, Зэдын, Закаменай, Хориин болон бусад зарим айкомууд комсомолойнгоо организацинуудые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ.

Мүнөө комсомолой организацинуудай үүргэнь хэмжээлэшэгүйгөөр дээшэлжэ байна. Тэрэнь гайхалтайшье бэшэ. Республикымнай предприятинуудта, колхоз, совхозуудта ажаллажа байһан хүнүүдэй хахадһаа олонхинь залуушуул ха юм.

Эдэ бүгэдэ хадаа комсомолойнгоо организацида онсо анхаралаа хандуулха, тэдэнние шадабаритайгаар хүтэлбэрилхэ эрилтэ партийна организацинуудай урда табина. Ажал хүдэлмэриинишье, политическэшье шухала асуудалнуудые хаража үзэхэ, шиидхэхэ үедөө комсомолоймнай организаци энээндэ ямар үүргэ дүүргэхэ ёһотойб гэжэ партийна организацинууд ходоодо тодорхойлжо байха, юу, хайшан гээд хэхэ, эмхидхэхыень һайнаар ойлгуулжа үгэхэ, ямар туһаламжа эрихэ байһыень һураха зэргэтэй. Тингэхэдээ залуушуулые, комсомолшуудые урмашуулха, зоригжуулхаар, һонирхуулхаар даабари үгэхэ хэрэгтэй бшуу. Тиибэшье хододоо иимэ «даалгабари» хүлеэгээд һуухаар комсомолойнгоо организацие һургахагүй, харин эдэбхитэй шударгыгаар, согтой залитайгаар ажаллахаар комсомолшууд, залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ.

Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө орон дотороо дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэлдэ комсомолшууд, залуушуулые бултыень эдэбхитэйгээр хабаадуулхын түлөө партийна организацинууд оролдохо уялгатай. Мүрысөөндэ илажа гарахаар, бүхы юумэндэ арьбалалта, алмалта хэхээр, ажал хүдэлмэреэ оньһожоруулхаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ гээшэ шухала удхашанартай.

Комсомолшуудай үнэтэ эдэбхи үүсхэлнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэй үүсхэлые саг соонь обёоржо, зориһондоо хүрэтэрнь дэмжэхэ, туһалха хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ Заиграйн, Кударын аймагуудай комсомолшууд уһалууриин системэнүүдэй барилгые шефтээ абаһан юм. Комсомолшуудай энэ үүсхэлые КПСС-эй айкомуудынь һайшаагаад, эдэ аймагуудта һубаг, канавануудые татаха ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Мүнөө жэлэй хабар Хэжэнгын аймагай «Победа» колхозой комсомол хүбүүн Шагжиев мал һайнаар таргалуулхын түлөө мүрысөө үүсхээ һэн. Зунай бэлшээриин зуун үдэр соо мал бүхэнэй шэгнүүрые дунда зэргээр сүүдхэдээ нэгэ килограммһаа бага бэшээр нэмээжэ байхаб гэһэн уялга абаад, аймагайнгаа мал адуулагшадые мүрысөөндэ уриһан байна. КПСС-эй Хэжэнгын айком залуу малшанай үүсхэлые һайшаажа, тусхай шиидхэбэри абаха зуураа, нүхэр Шагжиевай үүсхэлые малшадайнгаа дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсүүлхэ гэжэ колхозуудайнгаа правлени болон партийна организацинуудые уялгалһан байгаа. Залуу малшанай үүсхэһэн мүрысөөндэ ондоо колхозуудай малшад олоороо оролсожо, олонхинь эрхим һайн үрэ дүн туйлаба. Харин нүхэр Шагжиев өөрөө абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргээ: зуун үдэр соо мал бүхэнэй шэгнүүрые 110 килограммаар нэмээгээ гэхэ гү, али үдэртөө 1,1 килограммаар нэмээжэ байгаа.

Партийна организацинуудай дэмжэлгэ, туһаламжагүйгөөр комсомолшууд, залуушуулай ямаршье һайн үүсхэл һанаһанда хүрэхэ үрэ дүн үгэхэгүй байһаниинь элитэ. Харин зарим аймагуудта залуушуулай гаргаһан эдэбхи үүсхэл хүсэндөө, зорилгодоо хүрэнгүй үлэшэнэ. Жэшээлхэдэ, олон аймагуудта залуушуулай үүсхэлээр комсомол-залуушуулай кукуруза ургуулгын звенонууд бии болоод, хабарай тарилгын һүүлээр олонхинь тараагдашоо. Тэрэшэлэн уһанай шубуу үсхэхэ тушаа залуушуулай абаһан уялга дүүргэгдэбэгүй.

Комсомолшууд, залуушуулые хүмүүжүүлхэ, политическэ мэдэрэлыень дээшэлүүлхэ тушаа олон партийна организацинууд зохихо хүдэлмэри ябуулнагүй, лекци, элидхэлнүүдые тэдээндэ уншанагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ Хориин аймагай комсомолшуудай 40 политическэ кружогуудай оройдоол 5-ниинь программаяа дүүргэһэн, 7-ниинь оройдоошье тараагдашаһан байна. Теэд энэ ушарые КПСС-эй Хориин айком хайхарангүй үнгэрөө.

Политическэ гэгээрэлэй һуралсал эмхидхэхэ, политическэ гэгээрэл ябуулдаг пропагандистнуудые бүридхэхэ, тэрэшэлэн залуу хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэнь КПСС-эй айкомууд, партийна эхин организацинууд комсомолойнгоо организаци-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Ранжурово тосхон танигдахаар бэшэл

Һүүлшын 2—3 жэлэй турша соо Ранжурово тосхон ехэ түргөөр болбосон түхэлтэй болгогдожо байна. Энэнь Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй эдэбхи хэшээл мүн. 1958 онһоо эхилээд байрын 21 шэнэ гэр баригдажа, дахин хэдэн гэрэй һуури тодхогдонхой. Үнгэрһэн жэл колхоз пилорама тодхоһон юм. Тэрэнь мүнөө колхознигуудта ехэ туһа хүргэнэ. Колхоз барилгын модо, шулуугаар гэшүүдтээ туһална. Үнгэрөөшэ хабар тосхон ногооруулагдаа. Эхин һургуулиин, клубай, амбулаториин газаагуур уляангир модод олоор таригдаа. Үйлсэ руу колхознигуудай гэр бүхэнэй газаа жэмэстэ модод, уляангир һуулгагданхай.

Мүнөө тосхон зайн галтай, айл бүхэн радиотой болонхой. Зайн галааршье хүдэлдэг радиоприемнигтой айл олошороо.

Хоёр дабхар үндэр сагаан хүдөөгэй Культурын байшан тосхониие бүри гоёоно. Энэ байшанда 285 һууритай зал, уншалгын залтай библиотекэ бии.

Мүн худалдаа наймаас, ажалшадай элүүрые хамгаалха талаар нилээд анхарал табигдана. Шлагаар баригдаһан ехэ магазин һаяшаг ашаглалгада оруулагданхай. Эмнэлгын пункт, нарайлалгын гэр үргэдхэгдөө. Үхибүүдэй яслиин шэнэ байра баригдажа дүүргэгдээ.

А. Бусурманов.

Кабанскын аймаг.

142 наһатай эхэнэр

Шахринаусска районой Чептура тосхондо ажаһуудаг Угула Маллаевагай гэртэ айлшад саг үргэлжэ ерэжэл байдаг. Тэдэнэрэй тоодо врачуудые, социальна тэдхэмжын органуудай хүдэлмэрилэгшэдые, мүн бусадшье хүнүүдые хаража болохо юм. Эдэ айлшад гэрэй эзэн эхэнэр Угула Маллаевагай бэеын элүүрые мэдэхээ ерэдэг байна.

142 жэлдэ ажаһууһан энэ эхэнэр үшөөл сарюун зандаа. Угула Маллаева зуу гаран жэлэй туршада ажаллаха зуураа, олон үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, хүл дээрэнь гаргаа.

В. Моисеев.

«Комсомольская правда» газетэһээ абтаба.

Ургаса хуряалга, тушаалгын түрүүшүүл

Хори

Эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Иван Смородников тракторист Николай Филипповтэй таряа суглуулан сохино. Тиихэдэ «С-6» комбайнаар халаан бүридэ 18—20 гектарай таряа эрхим шанартайгаар суглуулна. Зарим үдэрнүүдтэ бүришье ехэ амжалта туйладаг юм. Жэшээнь, сентябриин 17-ной үдэр 21 гектарай таряа суглуулаад, 370 центнер орооһо сохёо.

Тус аймагай **«Авангард» колхозой комбайнер нүхэр Балданов** комбайнаар таряа сэхэ хуряахадаа 24 гектар хүрэтэр хадана.

Ярууна

Яруунын совхозой дүршэлтэй комбайнер Владимир Зиновьев тракторист Ондогжонов хоёр механизаторнуудай мүрысөөндэ шалгарна. «С-6» комбайнаар амяарлан хадагдаһан таряа суглуулан сохиходоо үдэр бүхэндэ 25 гектарһаа доошо оруулнагүй. Тиигэжэ түрүүшын үдэрһөө хойшо 169 гектарай таряа шанартайгаар суглуулжа сохибо. Харин сентябриин 17-ной үдэр 38,7 гектарай таряа суглуулаа.

«Дружба» колхозой комбайнер Р. Гынинов, тракторист Б. Гынинов гэгшэд «С-6» комбайнаар таряа сэхэ хадахадаа хоёр нормо шахууе дүүргэнэ. Эдэ дүршэлтэй механизаторнуудай комбайн, машинанууд эбдэржэ, зааханшье һаатадаггүй.

Автомашинын жолоошон Бадма Эрхэтуев Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлнэ. Гүрэндэ худалдаха таряа шэрэхэдээ нүхэр Эрхэтуев халаанайнгаа даабари 200—250 процент дүүргэдэг байна. Бүхыдөө 498 центнер таряа бэлэдхэлэй пунктда тэрэ шэрээд байна. **Зураг дээрэ:** Бадма Эрхэтуев.

А. Егоровой фото.

ТАСС-эй МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулин соогуур дабшажа, Һарада хүрэхөөр ракетэ табиһан түрүүшын дүнгүүд тухай

1959 оной сентябриин 12-то замбуулин соогуур дабшажа, Һарада хүрэхөөр табигдаһан советскэ ракетэ Москвагай сагаар сентябриин 14-нэй 00 час 02 минута 24 секундада Һарын нюрууда ошожо буугаа.

Замбуулин соогуур дабшажа, Һарада хүрэхэ олон залгаа советскэ ракетэ гүрүүн хараалагдажа табигдаһан замаараа шууд сэхэ ошоо. Ниидэжэ ябаха үедэнь ракетын бүхы түхеэрэлгэ, агрегат, элементнүүдынь һаадгүй хүдэлжэ байба.

Ракетэ дотор тодхогдоһон радиотехническэ түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлжэ, табиһан үеһөө захалаад, шэнжэлэлгын аппаратуратай контейнерэй Һарада хүрэтэрнь газарһаа түбэггүй адаглан хаража байха арга олгоо.

Тиихэдэ мүн газар дээрэ тодхогдоһон хэмжэлгэ бодолгын автомат түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлжэ, ракетын хараалагдаһан замаараа хэр зүб ниидэжэ ябаһыень саг үргэлжэ хинан хаража байха, Һарада хүрэһыень, Һарын хаана тудаһыень тодорхойлхо арга олгоо.

Хэгдэһэн бүхы хэмжэлгэ бодолгын, адаглалгын үндэһөөр, замбуулин соогуур дабшаһан советскэ хоёрдохи ракетын ёһотой замые мүнөө шэнжэлжэ үзөөд байхада, научна шэнжэлгэ хэхэ, хэмжэн тодорхойлхо аппаратуратай контейнерэй, ракетын һүүлшын таһагай хаана ошожо бууһыень даб дээрэ тодорхойлхо арга олдоо. Хойноһоонь адаглан хаража байһан мэдээнүүдые шэнжэлжэ үзэхэдэ, замбуулин соогуур дабшаха советскэ хоёрдохи ракетын контейнер Һара дээрэхи «Тунгалаг далайн» зүүн тээ, Аристил, Архимед, Автолик гэжэ кратернуудта дүтэ унаһаниинь лаблагдаба. Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, селенографическа широтагаар контейнерэй Һарада тудаһан газар +30 градус, харин селенографическа долготагаар тудаһан газарынь 0 градус болоно. Приборнуудтай контейнер Газарһаа Һарын харагдадаг голһоо 800 километр хажуу тээнь ошожо тудаһан байна.

Контейнерэй ошожо тудаха үедэ тэрэнэй зам Һарын нюрууһаа 60 градус хэлтэгы байба. Контейнер Һарада дүтэлхэдөө секунда соо 3,3 шахуу километр дабшажа ябаа.

Абтаһан мэдээнүүдые шэнжэлжэ үзэхэдэ, замбуулин соогуур дабшаха ракетын һүүлшын залгаагай баһал Һарада хүрэһэниинь тодорбо.

Урда мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, замбуулин соогуур дабшаха советскэ хоёрдохи ракетын Һара тээшэ ниидэжэ ябаха үедэ иимэ шэнжэлгэнүүд хэгдэхэ ёһотой байгаа: Газарай суранзанай татадаг хүсэн, Һарын суранзанай татадаг хүсэн шэнжэлэгдэхэ, Газарые тойроод байдаг радиациин бүһэлүүр шэнжэлэгдэхэ, замбуулинһаа тудажа байһан гэрэлнүүдэй хүсэн шэнжэлэгдэхэ, замбуулинһаа тудадаг гэрэлнүүд соохи хүндэ ядронууд шэнжэлэгдэхэ, замбуулинай түбинүүд хоорондын бодосуудай бүридэл шэнжэлэгдэхэ, замбуулин соогуур ябажа байдаг һолир шулуунууд шэнжэлэгдэхэ байгаа.

Шэнжэлгэ хэжэ тодорхойлогдоһон материалнуудые хараа[...] дэ, контейнер соо тодхогдоһо[...] жэлэлгын, телеметрическэ [...] турын һайнаар хүдэлһэн то[...]

Телехэмжүүрээр абтаһан [...]риалнууд даб дээрэ шэнжэ[...] тайлбарилагдаа.

Уридшалан абтаһан мэ[...] иимэ юумэнүүдые тодорхой[...] олгобо:

— магнитметрын бэшэжэ [...] мэдээнэй ёһоор, Һарада [...] суранзанай татадаг хүсэн үг[...]

— Һарада дүтүүрхи ра[...] ямар хүсэтэй байһыень хэ[...] үзэхэдэ, зайн галтай радиаци[...] һэлүүр үгы байгаа. Энэ хал[...]ранзанай татадаг хүсэ шэн[...] үрэ дүнгүүдтэй тааралдана;

— замбуулин соогуур [...] ябажа байха үедэ замбу[...] тудажа байһан бүхы гэрэлн[...]лиин (альфа-бодос), углерод[...]дой, кислородой, мүн замбу[...] гэрэлдэ хабаатай бусад хүнд[...]нуудай урасхал хэмжэгдээ;

— рентгенэй гэрэл тухай, [...] гэрэл тухай, бага, ехэ зайн [...] электронууд, ехэ зайн [...] частицанууд тухай шэнэ мэ[...] абтаа;

— Газарые бүһэлөөд байд[...]диаци хэмжэжэ үзэгдөө;

— зайн хүсые бариха [...] түхеэрэлгэ контейнер соо то[...]һон юм. Байгаалиһаа орожо [...] ионизированнэ газай бодо[...] бии болгодог зайн хүсэн тэ[...] тэмдэглэгдэжэ байба. Тэрэ з[...]шэ хүсэн ракетын дабшаха үе[...] билжа байба. Түрүүшээр а[...] мэдээнүүд дээрэһээ харахада[...] кубическа сантиметр соо [...] үсөөн ионизированнэ частиц[...]тай зайнууд Газар Һара хоёр[...]рондо бии байна. Һарада [...] мянган километр дүтэлхэ үед[...] элшэ хүсэнэй бүри ехэ болоһ[...] тэмдэглэгдээ. Һарые тойрооd[...]зированнэ газуудһаа бүридэ[...] һэлүүр—Һарын онсо өөрэ н[...]рэ бии гэжэ гү, али Һарые т[...] хэдэн арбаад вольт болохо з[...]шэ хүсэн ябажа байдаг гэжэ[...] ниие тайлбарилмаар;

— замбуулин соогуур х[...] байдаг тон жэжэхэн һолирн[...]хай шэнэ мэдээнүүд абтаа.

Абтаһан мэдээнүүд тодор[...]дожо, шэнжэлэгдэжэ үргэлжэ[...]

Шэнжэлэлгын хүдэлмэриие[...] гэгдэхэ зэргээр тодорхойло[...] зүйлнүүд тунхаглагдажа ба[...]

Замбуулин соогуур дабшах[...] таһагтай ракетые, двигатель[...] тэрэнэй ниидэн дабшахада з[...] байха системые, мүн хараал[...]гоо табигдаад, Һара тээшэ [...] сэб сэхэ ошолгые хангахаар[...] шэлэн ракетын Һарада ошо[...] датар найдамтайгаар адаглан[...]ха арга олгохоор бүхы онь[...]рии түхеэрэлгэнүүдые бии бо[...] ушар советскэ наука, те[...] гайхамшагта амжалта мүн.

Замбуулин соогуур дабша[...]ветскэ хоёрдохи ракетые т[...] ушар, научна шэнжэлэлгэнүү[...] Һарада хүрэһэн ушар хада[...] хэйн наукада, замбуулиние [...] шэнжэлхэ, ашаглаха хэрэгт[...] оруулалта болохо байна.

ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ ШАЛГАРАГШАД

КПСС-эй ЦК-гэй ноябрь—декабрьда болохоёо байгаа ээлжээтэ Пленумые ажалай толотомо амжалтаар угтахын түлөө эрмэлзэн, «Рассвет» артелиинхид (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Жалсанов, парткомойнь секретарь нүхэр Цыденов) Яруунынгаа аймаг соо эгээн түрүүлэн гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээ. Колхозойхид хамтадаа 2600 центнер шэнэ ургасын шэлэмэл таряа гүрэнэйнгөө амбаарта оруулаад, мүнөө түсэбһөө гадуур үшөө 1500 центнер таряа худалдаха уялга абанхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ артелиин алишье бригадануудта таряа ха[...] хуряалгын хүдэлмэри ула[...] эршэмтэйгээр ябуулагдажа [...] Сентябриин 18-най мэдээгэ[...] артелиинхид бүхы 3 мянган [...] таряалангайнгаа 2 мянга [...] гектарыень амяарлан хадаад[...] нэйнгээ ехэнхи хубиие суг[...] хуряагаа.

— Манай колхозой механи[...]нууд ургаса хуряалгын түр[...] үдэрһөө хойшо бүхы таряага[...]гони болзорто амяарлан ха[...] түлөө ехэхэн оролдолго гарга[...] Хуряалгын урда тээ «С-6» [...] бүхы комбайнуудта таряа[...]лан хадаха түхеэрэлгэ [...]хоо һэмди. Тингэжэ таряа[...]га сабшалгада 4 лафетнэ [...] 7 комбайн үдэр һүнигүй [...] хүдэлнэ. Бүхы таряагаа [...]риин 22 болотор хадажа, ху[...] дүүргэхэ гэһэн зорилго урд[...]бинхайбди,—гэжэ партком[...]ретарь нүхэр Цыденов хөөрэ[...]

Таряа хадалга дээрэ [...] ехэтэй комбайнернууд [...] Доржиев, Николай Виноград[...]фетнэ жаткын машинистна[...] митдоржо Найданов, Ба[...] Жамсуев гэгшэд Борьсогой[...] зойхидой жэшээгээр ажа[...] үдэр бүри 2 нормо алдуугүй [...] гэдэг. Тэдэнэй дундаһаа [...] Н. Виноградовай агрегат ил[...] эмхитэй һайнаар хүдэлжэ, [...]тар даабариин орондо үдэ[...] шахуу 30—40 га хүрэтэр [...] шанартайгаар хададаг байна[...] хадаһан таряа суглуулжа с[...] агрегадуудай комбайнернууд[...]силий Морозов, Павел Пан[...] гэгшэд һаадгүйгөөр, бүтээсэ[...]гээр ажаллана.

Гадна комбайнһаа гараһа[...]ряа шэрэхэдээ артелиин авто[...]ный жолоошон Иван Ку[...] ажалай эрхим жэшээ ха[...] 4 үдэрэй туршада 2 мянга [...] гаран центнер таряа шэрэнэ.

Ц. Данда[...]

Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН ЛОС-АНЖЕЛОСТО САЙЛАЛГА БОЛОБО

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

той суг ябалсаһан бусад хүнүүд сайлалга дээрэ байгаа.

Америкын талаһаа США-һаа ООН-эй дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Г. Лодж, гүрэнэй департаментын протокольно таһагай начальник У. Бьюкенен, США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Л. Томпсон, городой мэр Беверли Хиллс Д. Дэвис, «Твентис Сенчури Фокс» гэжэ кинокомпаниин президент С. Скурас, кинематографиин национальна ассоциациин президент Эрик Джонстон, киностудиин түлөөлэгшэд, Америкын мэдээжэ киноартистнууд, олониитын түлөөлэгшэд сайлалга дээрэ байлсаа.

Хани ёһоор үнгэрһэн сайлалгын үедэ С. Скурас, Г. Лодж үгэ хэлээ. Удаань Н. С. Хрущевто үгэ үгтөө. Н. С. Хрущевой эли толо, удха түгэлдэр, хурса хонон үгэ хэлэхэдэнь суглараагшад нэгэтэ бэшэ альга ташадаг байгаа.

Удаань «Твентис Сенчури Фокс» кинокомпаниин студида фильм буулгалгые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд хараһан байна. Советскэ айлшадые киноартистнууд халуунаар амаршалаа.

Удаань Н. С. Хрущев, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд автомашинаар Лос-Анжелос соогуур ябаа.

Лос-Анжелос шадар байдаг Сан-Фернандо гэжэ һууринда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд ошоһон байна. Н. С. Хрущев Сан-Фернандо соогуур ябажа байна гэһэн суу тэндэхи хүн зоной дунда түргэнөөр дэлгэржэ, тэдэнэр Советскэ правительствын толгойлогшые гэр байраһаа яаралтайгаар гаража амаршалаа.

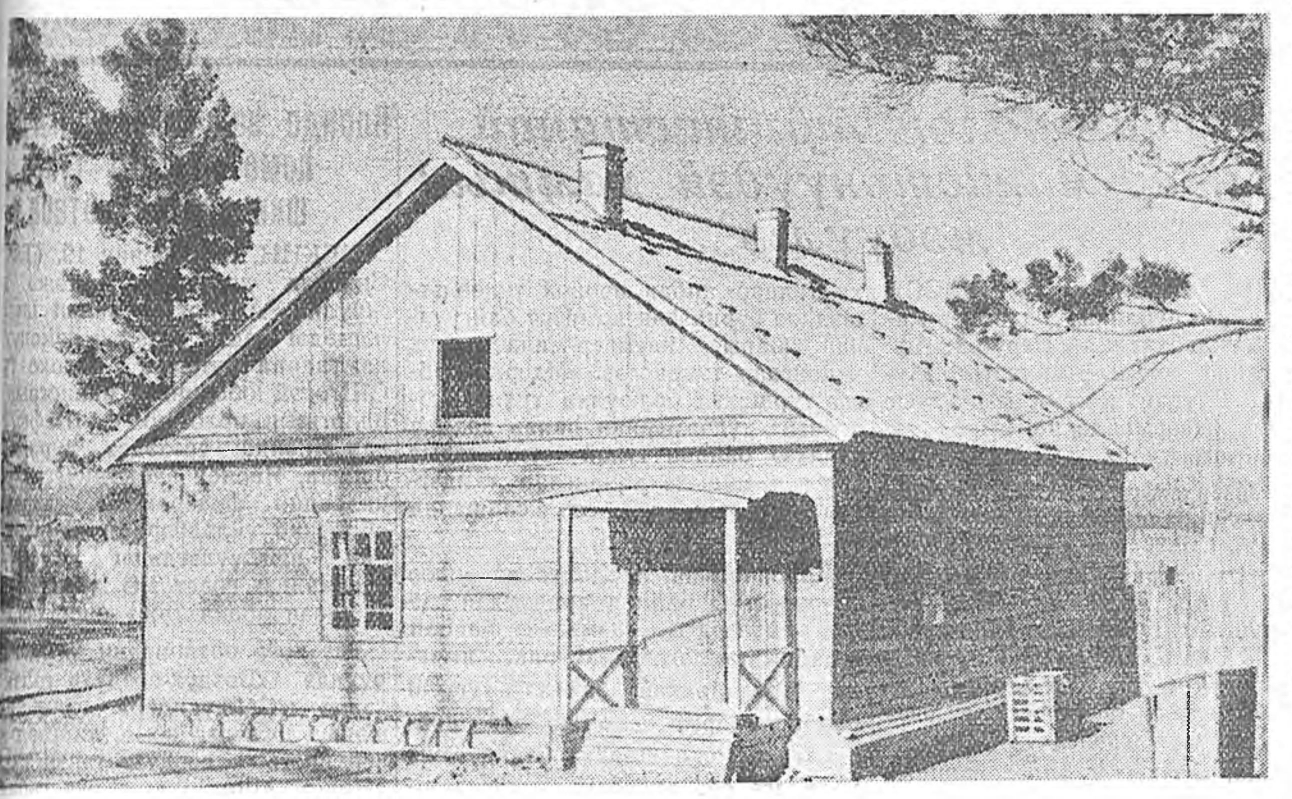
Город соогуур аяншалһанайнгаа һүүлээр Н. С. Хрущев, тэрээнтэй суг ябалсагшад «Амбасадор» гэжэ отельдэ ерээ. Н. С. Хрущев Лос-Анжелосто байха үедөө, тэндэ байралха юм. Отель шадар сугларһан олон американецууд Н. С. Хрущевые халуунаар амаршалаа.

Үдэшэнь Таун Холла гэжэ организаци, Лос-Анжелосой уласхоорондын хэрэгүүдые эрхилдэг ассоциаци обед хэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые хүндэлөө. Н. С. Хрущев обед дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Калифорниин ажал хэрэгэй хүнүүдэй, интеллигенциин 1.100 гаран түлөөлэгшэд обед дээрэ байлсаа. Городой мэр Н. Поулсоной, США-һаа ООН-эй дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Г. Лоджын тобшо үгэнүүдые хэлэһэнэй һүүлээр, түрүүлэгшээр һууһан Лос-Анжелосой гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг ассоциациин президент Р. Минклер Н. С. Хрущевто үгэ үгөө. Тэрэниие суглараагшад халуунаар угтаа.

ЛОС-АНЖЕЛОС, сентябриин 20. (ТАСС). Мүнөөдэр нютагай сагаар үглөөнэй 8 час 29 минутада (Москвагай сагаар 18 час 29 минутада) СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Лос-Анжелосһоо Сан-Франциско орохоёо тусхай поездоор гараба.

ТҮРЭЛХИДЭЙ ОРОЛДОЛГО

Түрэлхидэй суглаан бүхэндэ шахуу Хүрьбэ нютагай ажалшад үхибүүдээ эрдэм номдо һайнаар һургаха зуураа, яажа ажалда дүршэлтэй болгохо, хара хүдэлмэридэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тухайгаа ходо хөөрэлдэдэг байһан юм. Тиимэһээ ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, орон доторoo арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай хуулиие эндэхид тон ехээр һайшаажа, яагаад үхибүүдтэ ном заалгые һайжаруулха тушаа һанамжа, дурадхалнуудаа хэлэхэтээ хамта өөһэдөө һургуулида бүхы аргаараа туһалхабди, үхибүүдтээ һуралсалай бүхы арга боломжо бии болгохобди гэжэ багшанарые найдуулаа һэн. Хүрьбын леспромхозой ажалшад, тон түрүүндэ, өөһэдынгөө хүсөөр һургуулиин газаа дархалалгын мастерской бариха гэжэ шиидхэһэн байна.

Тиигээд мүнөө жэл үхибүүдэй зунайнгаа амаралтаһаа ерэхэдэ һургуулидань янза бүриин станогуудтай, дархалалгын элдэб зэр зэмсэгүүдтэй шэнэ мастерской угтажа байгаа. Хорёод мянган түхэеригэй элдэб станок, зэр зэмсэгүүд мастерскойдо бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин аймагай Хүрьбын долоон жэлэй һургуулиин газаа баригдаһан шэнэ мастерской.

Ц. Дондоков.

...публикын колхоз, совхозуудта ...рэндэ оролһо таряа худалдаха ...гээб, уялгын дүүргэлтэ тухай

(...оной сентябриин 20-ной мэдээн)

(...гээбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Таряа тушаалга, худалдалга
...волгын	11,0
...эдын	109,2
...рибайкалиин	106,5
...инграйн	105,3
...оринн	102,0
...ичурын	91,8
...арбагатайн	90,6
...элэнгын	90,0
...ударын	89,9
...урумканай	89,4
...ихэнэй	88,4
...яхтын	88,0
...оринн	83,0
...аргажанай	82,9
...ухаршэбэрэй	80,8
...абанскын	61,4
...эжэнгын	54,1
...акаменай	53,3
...Кударын	53,1
...руунын	38,7

Шанда хүртэбэ

...ал ажалай продуктнуудай, тэрэ ...ло һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүр...ынь талаар Америкын Холбоото ...удуудые энэ долоон жэлэй тур...а ахижа, урдань орохо гэһэн ...тиин XXI съездын шиидхэбэриие ...алишан Ханда-Сурун Будаева ...шаан дэмжээд, мүрысөөндэ оро... юм.

...эдын аймагай Сталинай нэрэм...э колхоздо ажалладаг энэ һаа...сан үгэдөө хүрэхын тула оролдо... гансашье гүүртэ соогоо бэшэ, ...колхоз дотороо түрүүлжэ яба... Колхозой һаалишадай дунда ...рһэн мүрысөөнэй август һарын ...эй гаргагдахада, 2-дохи отделе...ия хоёрдохи гүүртын һаалишан ...эр Будаева эрхимлэжэ, колхозой ...авлениин, партийна комитедэй ...жуулгын Улаан тугта, мүнгэн ...ада хүртэһэн байна.

...олхозой эрхим һаалишан август ...ада үнеэн бүриһөө 218,7 литр һү ...гаа. Январиин нэгэнһээ сентяб...ин 1 хүрэтэр нүхэр Будаевагай ...эн бүриһөө дунда зэргээр 674 ...р һүн һаагдаба. **Ц. Сагалеев.**

АЖАБАЙДАЛТАЙ БАРИСААТАЙГААР...

«Нүхэд! бүхы хүсэеэ таряа хуряалгада!» — гэһэн уряа Байкало-Кударын аймагай библиотекын газаа харагдадаг. Библиотекэ соонь ороходо, ажалай баатаршалгада уряалһан олон уряа хадаатай. Мүн таряа хуряалга, мал ажал дээрэ ямар амжалтануудай туйлагдажа байһые, манай орон соо, хилын саана боложо байһан һониниие тэндэһээ дэлгэрэнгыгээр мэдэжэ болохо байна.

«Таряа хуряалга хадаа тосхоной ажалшадай нангин хэрэг» гэһэн стенд табяатай. Шэнэ газетэ, журналнууд, колхозуудай хэр зэргээр таряа хуряалгаяа ябуулжа байһан тухай мэдээнүүдһээ гадна, «Ургасые амяарлан хуряаха», «Ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряае», «Партиингаа ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ямар амжалтаар угтажа байнабта?», «Сагай уларил ямаршье һаалта хэхэ ёһогүй» гэхэ мэтэ уряанууд бии.

Библиотекэдэ хөөрэлдөөн, хүдөө ажахын, уран һайханай номуудаар уншагшадай конференци ходо боложо байдаг. Аймагай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд мухаршэбэрэйхидэй уряатай танилсаад, 4 нүүдэл библиотекэ эмхидхээ. Тэдэнэр таряа хуряагшадта 3—4 хоногоор ошожо, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, өөһэдөө хүдэлэлсэдэг юм.

«Малшад, долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь түрүүн дүүргэе!» гэһэн стенддэнь хүдөө ажахы тушаа һонирхолтой олон ном табяатай. Тэдэнэй дунда республикымнай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, түрүүшүүлэй ажал хэрэг тухайдаа бэшэһэн брошюранууд бии. Аймагай «Знамя Октября» колхозой шубуу үсхэбэрилгын дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр бэшээтэй.

Мүнөө 119 хүн библиотекын эдэбхитэй уншагшад болонхой. Эдэнэй олонхинь аймагай түб шадархи Ждановай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд, малшад юм.

Коммунистическэ ёһоор ажаһуулгын асуудалда библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн анхарал хандуулдаг. Коммунистическэ ажалай бригадануудай дүй дүршэл, ажал тухай плакадууд, стенд дэлгэгдэнэ. «Хүнэй хуби заяан» гэһэн М. Шолоховой рассказаар, «Минии дуратай уран зохёолшод» гэһэн темээр уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдөө.

«Байкало-Кударын аймаг гурбан жэлэй соёлой добтололгын үедэ» гэһэн һонирхолтой фотозурагуудай монтаж гаргагдаа.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд П. И. Козулина, Т. Соляник гэгшэд уншагшадтаа хүндэтэй болоо.

А. Гинеев,
Бурядай АССР-эй Культурын министерствын ахалагша инспектор.

КОМСОМОЛОЙ ОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ ҺАЙНААР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

...дта хододоо туһалжа байха ёһо...

...анай партиин түүхэ тухай, Со...кэ правительствын дотоодын, га...дын политика тухай, мүн залуу...улые һонирхуулжа байһан бусад ...удалнуудаар хододоо лекци, ...лэл уншажа, залуушуулаа Эхэ ...ндоо, арад зондоо, партидаа хи...эргүй үнэн сэхэ байха үзэлөөр ...үүжүүлхэ зэргэтэйбди.

...алуушуул, комсомолшууд һайн ...ридагшатай байхадаал эдэбхи...гээр, амжалтатайгаар ажалла... Комсомолой айкомой гү, али ...сомолой эхин организациин сек...ряар эдэбхи үүсхэлгүй хүн һуу...н һаа, хэдышье туһалжа бай — ...и үрэ гарадаггүй. Теэд партийна ...он организацинууд комсомолойн...о организацинуудые һайн, шудар... хүнүүдээр толгойлуулхын түлөө ...олдоногүй. Комсомолой кадрнуу...ые шэлэн олохо, хубаарилан таби..., хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горьтойхон ...агдалнууд бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ ...омсомолой айкомуудай 29 хоёрдо... секретарьнарай 16-ниинь, 52 ин...рукторнуудай 28-ниинь һэлгэгдэ...а байна. Илангаяа Железнодо...жно, Мухаршэбэрэй, Яруунын, ...риин аймагуудта комсомолой ...арнууд ехээр һэлгэгдэһэн байна. ...э һэлгэлтэ мүнөөшье жэл үргэл...ээр.

...эдэбхи үүсхэлтэй, шударгы бэр... комсомолой хүдэлмэридэ дура... хүнүүдээр ВЛКСМ-эй айко...удые бэхижүүлхэ тушаа партиин айкомууд шухала хэмжээ абаха ёһотой. Партийна гэгээрэлэй һуралсалда, бусад һургуулинуудта, экономикын асуудалнуудые шудалха семинарнуудта комсомолой ударидагшадые олоорнь һургаха, КПСС-эй айкомой бюрогой заседанинуудта, пленумүүдтэ, партийна суглаануудта тэдэниие ходо хабаадуулжа байха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн аймаг соо, предприяти, колхозуудта юунэй боложо байһые, ажал хүдэлмэриин ямараар ябажа байһаниие партийна хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд комсомолой эдэбхитэдтэ ходо дуулгажа байха зэргэтэй.

Комсомолой хүмүүжүүлһэн олон хүн партиин зэргэдэ орожо байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн зуун түрүү комсомолшууд, тэдэнэй ударидагшанар партида ороод, эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Гэбэшье комсомолшуудые партида абаха тушаа партийна организацинууд хаа хаанагүй зохихо анхаралаа табинагүй. Иволгын, Сэлэнгын, Байкало-Кударын аймагуудта партида абтаһан хүнүүдэй 20—25 процентнь лэ комсомолшууд байгаа. 18—20 хүрэжэ ябаһан хүнүүдые партида абаха тухай хөөрэлдөөнэй гарахада: «үшөөл залуудаха байна» гэжэ партийна зарим хүдэлмэрилэгшэд хэлэдэг. Тэдэнэр тиигэжэ хэлэхэдээ 20 наһа хүсөөгүй залуушуул имагтал ВЛКСМ-ээр дамжан, партида орохо ёһотой гэжэ КПСС-эй Устав соо хэлэгдэһэн заабариие мартана гээшэ.

Республика доторнай комсомолой организацинуудта тоосоото-һунгуулиин суглаанууд захалба. Иигээд комсомолой аймагай, городой, областной конференцинүүд үнгэргэгдэхэнь. Энээнтэй дашарамдуулан тоосоото-һунгуулиингаа суглаанда, конференцидэ бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтэнь комсомолойнгоо организацида туһалха, тоосоо, һунгуулиин үеэр комсомолой организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха гэжэ КПСС-эй обкомой бюро партиин айкомуудые, партийна эхин организацинуудые уялгалаа. Комсомолой эхин организацинуудые эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ, бэлэдхэл һайнтай, эдэбхитэй секретарьнуудтай болгохо тушаа һанаагаа онсолон табиха хэрэгтэй.

Промышленность болон хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ тушаа 1959 ондо абаһан социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын, КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө республикымнай партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Баян ургасаяа хуряажа абахын, гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын, малдаа элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэхын тулада хүдөөгэймнай ажалшад шэн зоригтойгоор ажаллажа байна. Эдэ шухала зорилгонуудые шиидхэхэдээ партийна организацинууд комсомолшуудтаа түшэглэхэ зэргэтэй.

Б. СЕМЕНОВ,
КПСС-эй обкомой партийна органуудай таһагые даагша.

Оршуулга тухай хэдэн үгэ

Ород ба ондоошье хэлэн дээрэ гараһан элдэб номууд бурят хэлэн дээрэ оршуулагдадаг болонхой. Тиигэһэнэй ашаар бурят арадай хэлэн баяжана, хүнүүднай элдэб хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн зохёолнуудтай танилсана.

Илангаяа 1930 онһоо хойшо номууд олоор оршуулагдажа эхилһэн байха юм. Түрүүшын һайн оршуулагшадай тоодо Бабасан Абидуев, Дамба Дашинимаев гэгшэд ороно. Тэдээнһээ хойшо Д. Чернинов, Ц. Галсанов, Б. Санжин болон бусад олон оршуулагша нүхэд урган гараа.

Тиигэбэшье энэ хүдэлмэри улам һайжаруулха хэрэгтэ оршуулагшадһаа гадна, эрдэмтэд, эдэбхитэд бултадаа хабаадаха ёһотойбди.

Хүдөө ажахыда зорюулагдажа хэблэгдэһэн жэжэ брошюрануудые уншаад үзэхэдэ, олон дутуу дундanууд дайралдана. Энээн тухай өөрынгөө нэгэ хэды һанамжа бэшэхэмни. Эдэ брошюранууд юрэнхы дээрээ бараг һайнаар оршуулагданхай. Гэбэшье, уншагшадта ойлгосогүй үгэнүүдэй ороһонһоо боложо, мэдүүлэлэй удха балар болохо ушар олон дайралдана. Жэшээлхэдэ: Ламкинагай «Бурят-Монголдо эбэртэ бодо малай үрэгүйдэлгэ ба һубайралга, тэдэнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүд» гэжэ (1956 он) брошюра соо «тэдэ үнеэдые зунай дүтын бэлшээридэ, гурба-табан километрһээ холо **һалхида,** тэдэнэй түлнүүд һайнаар хүгжэхэ,...» (нюур 55), «үнеэндөө бухануудые һүрэгтэ миин табижа, үнеэдые **зайлада** оруулдаг,...» (нюур 46), «үнеэдэй **отон** (ороон) 3-һаа 36 час хүрэтэр үргэлжэлдэг» (нюур 5); И. М. Хамагановай «Гахай үсхэбэрилхэ түрүү арганууд» гэжэ (1958 он) брошюра соо «...тиигээд элдэбын **гэмэлтэлгэһээ** тэһэржэ болодог» (нюур 19) гэжэ бэшээтэй.

Эдэ мэдүүлэлнүүд диалектһээ гү, али нютаг нютагай үгэнүүдэй (Баргажан) олоор ороһон дээрэһээ олондо ойлгогдосогүй болоо.

Тэрээнһээ гадна зарим үгэнүүд элдэб янзаар оршуулагдана. **Цельное молоко** гэһэн үгые Старцевагай «Племенной тугалнуудые түлжүүлдэг минии дүй дүршэл» (Улан-Удэ, 1955 он) гэжэ брошюра соо **һайхан һү** (нюур 10), **сэбэр һү** (нюур 14) гэжэ оршууланхай. Ламкинагай тэрэл ном соо **һааһаар һү** (58 нюур) гэжэ оршуулагдана. Эдэ гурбан оршуулгын алинииншье таарахагүй байна. Һааһаар һү гээшые «парное молоко», һайхан һүн, сэбэр һүн гээшые «хорошее молоко», «чистое молоко» гэхэ мэтээр оршуулжа болохо бшуу. Энэ үгые **машиндагдаагүй һүн** гэжэ оршуулбал таарамжатай.

Выбраковка гэжэ үгые И. М. Хамагановай дурсагдагша брошюра соо **«гологдожо гаргагдаһан»** (нюур 4) гэжэ, Ламкинагай ном соо «голодоһондо гаргалга» (нюур 53), «голожо орхилго» (нюур 17), Мельниковэй «Эхэ хонидые зундаа харууһалалга гэжэ (У-Удэ, 1955 он) брошюра соо «гологдоһон», «голоодоһон» гэжэ оршуулагдана. Минии һанахада, алишье оршуулгань таарахаар бэшэ байна. Харин «гололгодо гаргалга» гэжэ оршуулбал зүйтэй ха.

Телка гэжэ үгые Старцевагай дурсагдагша ном соо «хашараг гунжа», В. Ю. Ламкинагай номой 49-дэхи нюурта «гунжа», 56-дахи нюурта «эмэ хашараг» гэхэ мэтээр оршуулагданхай. Һүүлшынь оршуулга зүб гээшэ ха. Ород дээрэ «одногодовая или двухгодовая телка» гэжэ хэлэгдэдэг. Тиимэһээ бэшэ оршуулгань тааранагүй.

Нетель гэжэ үгэ В. Ю. Ламкинагай номой 49-дэхи нюурта **«һубай үнеэн», «һубай мал»,** 56-дахи нюурта **«үнеэн»** гэжэ оршуулагдана. Энэ үгые **«шэнэ түрэһэн гунжан»** гэжэ оршуулаа һаа яахаб.

«Количество опоросов» гэжэ үгэ И. М. Хамагановай брошюрын 10-дахи нюурта **«түрэһэн гахайнуудай тоо»** гэжэ оршуулагдана. Муу оршуулгаһаа боложо, Мухаршэбэрэй аймагай хоёр колхоз хамта 10 эхэ гахайтай шэнги болошоно. Эндэнь юун тухай хэлэгдэнэб гэхэдэ, 1953—54 онуудай үеэр эдэ колхозуудта эхэ гахайнуудынь «хэды дахин түрөөб» гэһэн удхатай.

Средняя плодовитость маток гэжэ үгэнүүдэй бүридэлые тэрэл брошюрын 13-дахи нюурта **«нэгэ түрэхэдэнь нэгэ гахайһаа хэдэн поршоонхонууд гарааб»** гэжэ оршуулна. **«Эхэ гахай бүриһөө дунда зэргээр хэды поршоонхо гарааб»** гэжэ оршуулха ёһотой байгаа.

«Книга учета маточного поголовья» гэжэ үгэ В. Ю. Ламкинагай брошюрын 48-дахи нюурта **«эхэ малай тоо толгойн мэдээнүүдэй дэбтэр», «эхэ малай тоо толгойн дэбтэр»,** 49-дэхи нюурта **«эхэ малнуудай дэбтэр соо», «малынь дэбтэр соо»** гэхэ мэтээр бэшэгдэнэ. Иимэ оршуулга ород текстын удхые хүсэд һайнаар гаргажа шаданагүй. «Учета» гэжэ үгэнь орой оршуулагданагүй. **«Эхэ малай тоо толгойн бүридхэлэй дэбтэр»** гэжэ оршуулбал таатай боломоор.

Мясопоставка гэжэ үгые тэрэл брошюрын 53-дахи нюурта **«мяханай түлөө»,** 56 нюурта **«мяханай оруулгада»** гэжэ оршуулна. **«Мяханай бэлэдхэл», «мяха тушаалга»** гээд оршуулаа һаа яахаб. Ондоошье олон үгэнүүдые (тырло, сочные корма, грудинка г. м. элдэб янзаар оршуулһан байна.

Мэдүүлэлнүүдэй буруу оршуулагдаһан дээрэһээ текстын удха ойлгогдосогүй болоно. И. М. Хамагановай брошюрын 19-дэхи нюурта «Установлено, что при мясном откорме затрачивается в 1,5 раза меньше кормовых единиц, чем при полусальном откорме» гэһэн мэдүүлэлые оршуулхадаа: «Гахайе мяхатай болоторнь шахахада, мяхаөөхэгүй болотор шахаһанда орходоо 1,5 дахин бага тэжээлэй единицэ гаргашалагдадаг гэжэ эли мэдээжэ болонхой юм» гээд оршуулна. Энэнь буруу тээшэнь ойлгожо болохоор, балар байна. «Гахайе өөхэтэй мяхалиг болотор шахаһанда орходоо мяхалиг болоторнь шахахада 1,5 дахин бага тэжээлэй единицэ гаргашалагдадаг гэжэ мэдэгдэнхэй» гээд оршуулха байгаа гэжэ һанагдана.

И. М. Хамагановай брошюра соо «В 1956 году среднесуточные привесы на одну голову за весь период откорма составляли здесь 500—550 граммов, затраты корма на один кг. привеса были в пределах 4—4,4 кормовой единицы» гэһэн мэдүүлэл оршуулхадаа: «1956 ондо бүхы шахаһан үедэнь толгой бүриинь амидын шэгнүүр 500—550 граммаар нэмэдэг, нэгэ килограмм нэмэһэн амидын шэгнүүртэнь 4—4,4 тэжээлэй единицэ гаргагдадаг байгаа» гэнэ. Энэ мэдүүлэл соо бүхэли жэл соогоо шахаад байхада амидынь шэгнүүр 500—550 граммаар нэмээ гэжэ ойлгохоор болоно. Харин тиимэ бэшэ. «1956 ондо бүхы шахалгын үе соо толгой бүриин амидын шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 500—550 граммаар нэмэдэг дээрэһээнь, нэгэ кг. нэмэһэн шэгнүүртэнь 4—4,4 тэжээлэй единицэ гаргашалагдадаг байгаа» гээд оршуулбал, зүб болохо һэн. Саашань 12-дохи нюурта «Эффективность двойного покрытия может быть значительно выше, если покрывать свиноматок в одну охоту разнородными хряками» гэжэ мэдүүлэл оршуулхадаа, «Иигэжэ хоёр эрэ гахайнуудта ороондо оруулхадаа, эдэ эрэ гахайнуудынь ондо ондоо үүлтэрэй байбал бүри ехэ аша үрэтэй байгаа» гээд удха муутай болгоо. Эндэ «в одну охоту» гэһэн үгэнүүдынь хаягдаһан дээрэһээ боложо, удхань дутуу гарана. «Эхэ гахайнуудые отондо оруулхадаа пэгэн доро хоёр ондоо үүлтэрэй эрэ гахайнуудые табихада бүри ехэ үрэтэй туһатай байдаг» гэжэ оршуулха байгаа.

В. Ю. Ламкинагай брошюра соо (53, 54, 60 нюурнууд) хэрэгтэй мэдүүлэлнүүд оршуулагдангүй орхигдонхой.

Ород мэдүүлэлнүүдые оршуулхадаа ород текстыень һажаалгажа, хэрэгтэ хэрэггүй газарта элдэб сэг табижа орёо, ойлгосогүй болгоно.

Дээрэ хэлэгдэһэн И. М. Хамагановай брошюрын оршуулгын 3-дахи нюурта иимэ мэдүүлэл ушарба: «гахай үсхэбэрилгэдэ ямар түрүү арганууд бииб гэхэдэ:—залуу эмэ гахайнуудые олоорнь нэгэ дахин түрүүлхэ, үдэбэриин эхэ гахайнуудые хоёр дахин түрүүлхэ, ондо ондоо үүлтэрэй гахайнуудые холижо ороондо оруулха гэхэ мэтые хэрэглэжэ, республикын олон колхозууд болон совхозууд гахайн мяха эрид ехээр үйлэдбэрилдэг болоһон, тэрэнэй өөрынь үные химдаруулһан байха юм». Энэ мэдүүлэлые багашаг мэдүүлэлнүүд болгожо болохо байгаа.

Ород хэлэн дээрэ хэлэгдэһэн орёо үгэнүүд, мэдүүлэлнүүдые бурят болгон оршуулхадаа үгэ бүхэниинь заатагүй оршуулха гэжэ оролдолтогүй, бүхы мэдүүлэлэй гол удхыень ойлгосотой тодоор оршуулха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Дээрэ дурсагдаһан дутуу дундanууд ганса эдэ брошюрануудта бэшэ, мүн һургуулиин хүүгэдэй үзэдэг учебнигүүдтэшье, оршуулагдаһан номуудташье дайралдадаг. Мүн ондоошье түхэлэй, хэлбэрэй алдуунууд байдаг.

Дурсагдаһан брошюрануудые оршуулагшадай нэрэнүүд ном соо заагданагүй. Энэнь тон гэмшэлтэй.

Хэлэ бэшэг шэнжэлдэг хүнүүд, олониитэ уншагшад хамтааран оршуулгын хэрэгые һайжаруулха ёһотойбди.

Д. Дамдинов,
Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институдай хүдэлмэрилэгшэ.

Шалгалта хиналтагүй дээрэһээ

1958 онһоо эхилээд колхозууд трактор, комбайн болон хүдөө ажахын бусад машинануудые худалдан абажа, өөһэдөө эзэн болонхой. Энээнтэй дашарамдуулан техникые зүбөөр, аюулгүйгөөр ашаглаха гуримые гүрэнэй зүгһөө хинан шалгажа байха хэрэг заһабарилгын-техническэ станцинуудта даалгагданхай.

Техникые ашаглахадаа аюулгүйе хангаха тухай дүримэй ёһоор трактор, хүдөө ажахын машинанууд, электростанци болон бусад техникэ дээрэ хүдэлдэг хүнүүдтэ таарамжатай эрхэ байдал байгуулха, тэдэнэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ колхозой правлениин уялга мүн. Колхозой правлени энэ асуудалые түрүүлэгшын орлогшодо гү, али правлениин гэшүүдэй нэгэндэ дам даалгадаг. Бригада, фермэ, мастерской болон үйлэдбэриин бусад һалбари бүхэндэ техникые зүбөөр ашаглаха, аюулгүйе хангажа байхаар харюусалгатай хүнүүд томилогдодог байна. Ажалдаа ариг сэбэрые сахиха, элдэб ушарһаа оһол аюулда дайрагдаха ябадалые усадхаха тухай тусхай харюусалгата нюурнуудай тоосоон правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые дары усадхахаар хэмжээн абтажа байха ёһотой.

Республикын олонхи колхозууд дүрим соо хэлэгдэһэн заабариие хүсэд дүүргэнэгүй. Аюулгүйе сахиха хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг дээрэһээ хүнүүдэй бэеэ гэмтээхэ аюулда дайрагдаха ушар олоор үзэгдэнэ.

Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Матвеев) хүсэд дүршэлгүй Ханаков гэгшэ трактористаар табигдаһан байгаа. Түрүүшынгээ үдэр «Беларусь» трактораар газар хахалжа ябатараа, энэ хүбүүн тракторaa ондоо тээшэнь ябуулхадаа жалга руу мухарюулжа, өөрөө доронь дарагдашоо бшуу.

Арбан найма гүйсэжэ, хуулиин наһанда хүрэһэн, тусхай һургуули дүүргэжэ, тракторые жолоодохо эрхэтэй хүн трактористаар табигдадаг ёһотой. Зарим колхоздо энэ эрилтые дүүргэнэгүй. Яруунын «Коммунизм» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Сампилон) һая 17 наһа хүрэжэ ябаһан Жалсановые тракторист болгожо, «ДТ-54» тракторые даалгажа үгэһэн байха. Энэ хабар тракторайнгаа ябадал дундань Жалсанов хажуу таладань юумэ заһажа ябатараа, трактортаа даруулшоо.

Иволгын «Улаан Оронго», Кировэй нэрэмжэтэ, Кяхтын Калининай нэрэмжэтэ колхозуудаар хуулиин наһа хүсэд хүрөөгүй хүнүүдые трактористнуудаар табидаг баримтанууд бии.

Заримдаа хүн һогтуугаар трактор, автомашиные жолоодожо, ехэ аюул хэдэг. Сэлэнгын хонинной совхоздо (директорынь нүхэр Ибрагимов, главна инженерынь нүхэр Медведев) тракторист Русин һүниин халаанда һогтуугаар гаража, ябадал дундань тракторһаа унаа. Хожомынь шалгахада тэндэ ажалай журам тон һула, гэнэ оһол зайсуулха талаар юушье хэдэггүйнь тодороо.

Олон колхоз, совхозуудай механическа мастерскойнуудаар, нефтебазануудаар аюулгүйе сахиха эрилтын оройдоо дүүргэгдэдэггүйнь элирүүлэгдээ.

РТС-үүдтэ тусхай мэргэжэлтэд бии юм. Тэдэнэр колхозуудаар ябажа, техникые хэр зүбөөр ашаглажа байһыень ходо шалгажа байха уялгатай аад, тэрэнээ дүүргэдэггүй байна. Техникэ, машинаар ажал хэдэг хүнүүдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха шухала.

Техникые зүбөөр хэрэглэхэ талаар аймагай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд шанга хэмжээ абаха ёһотой.

И. Балуров,
республикын прокуророй ахалагша орлогшо.

Дархашуул иигэжэ шиидээ

«Дружба» колхозой (Хэжэнгэ) хоёрдохи бригадын малшад ерэхэ үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ байна.

Бригадын түбһөө холо байдаг Һараантай гэжэ газарта малай байрануудые бариха, заһахын тула хэдэн дархашуул—нүхэд Найданов, Дондоков, Сангаев, Цыбиков, Ринчинов гэгшэд ошонхой. Эдэнэр үглөөгүүр эртэ ажалдаа гараад, үдэшэлэн орой болотор хүдэлнэ.

Ноябриин долоон хүрэтэр 500 хониной байра шэнээр бариха гээд, мүнөө бригадын түбтэ зургаан дархашуул хүдэлжэ байнхай.

— КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые ажалай амжалтаар угтаха мүрысөөн хаа хаанагүй дэлгэрээ. Бидэ, дархашуул, энэ мүрысөөндэ оролсоод, хонидой байра болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидээбди,—гэжэ эдэ дархашуул мэдүүлнэ.

С. Цыбиков.

Түмэршэ дархан—тракторист

Нинтынгээ ажахые түргөөр хүгжөөлсэхын тула эршэмтэй шангаар ажалладаг хүнүүд холын «Улаан малшан» (Аха) колхоздо олон юм.

Колхозой эрхим түрүү хүнүүдэй нэгэн болохо түмэршэ дархан Содном Арданович Мунконов жэл бүри трактор, машинануудые hайнаар заhабарилаад, үбhэндэ гараха сагай ерэхэдэ заhабарилhан трактортаа өөрөө hуужа, нинтынгээ малда үбhэ сабшалсадаг болонхой.

Түмэршэ дархан Содном Мунконов энэ зундаа үбhэ хуряалгын үедэ трактораа нэгэшье hаатуулангүй ехэ талмай дээрэ үбhэ сабшаа. Ажалда абьяастай энэ колхозник үбhэ сабшаха даалгабаряа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ ороhон байна.

Зураг дээрэ: түмэршэ дархан С. А. Мунконов трактор жолоодожо ябана.

П. Жужаев.

Улан-Удэ шадар ямар ургамал урганаб?

(Фенологой тэмдэглэл)

Даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор, Улан-Удэ город шадар 200 зүйлэй элдэб ургамал ургана. Тэдэнэрэй 40-өөдынь hөөг бургааhануудай, элдэб мододой тоодо ородог байна. Үйлсэнүүдые гоёон шэмэглэдэг уляангир, акаци гэхэ мэтэ городто олоор hуулгагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ город шадар элдэб зэрлиг жэмэсэй, мойhоной эшэ олоор ургадаг болобо. Эндэ тэндэ хасуури, хуша дайралдадаг. Үхэр нюдэд, крыжовник, нохойн хоншоорой hөөг бургааhанууд мүн лэ олоор ургана.

Республикын колхоз, совхозуудта ургуулагдадаг дүшөөд зүйлэй ургамалнууд, тэрэ тоодо янза бүриин огородой эдеэн городто ажаhуугшадай газаагуур, мүн hургуули шадарай туршалгын ажахынуудта ургуулагдана. Газаагаа сад тариха дуратайшуул элдэб үрэ жэмэсэй, яблониин hөөг бургааhануудые олоор hуулгадаг болонхой. Һургуули шадарай туршалгын ажахынуудта зунай сагта кукуруза, наран сэсэг хаража болоно.

Гоёолтын модод hүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа олоор таригдадаг болобо. Иимэ модод, мүн янза бүриин hайхан сэсэгүүд городой үйлсэ, талмайнуудые шэмэглэн гоёогоо.

Дэрэс, хүсы үбhэн, ая ганга хамхуул гэхэ мэтэ үбhэн город шадар мүн лэ олоор ургана.

И. Котов.

„Агитаторай блокнодой“ ээлжээтэ номер хэблэгдэбэ

КПСС-эй Бурядай обкомой пропаганда, агитациин таhагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ, 17-дохи номерород хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ.

«Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» гэhэн гаршагтайгаар хэдэн хүнэй статьянууд толилогдоо.

154-дэхи трестын дархашуулай бригадын бригадирай орлогшо О. Гармаев «Үйлэдбэриингөө түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэбди» гэhэн хөөрөөн соогоо барилгашадай ажалай ехээр хүндэлэгдэдэг тухай, бригадынгаа гэшүүдэй эршэ зоригтойгоор ажаллахаар бэлэн байhан тухай мэдүүлнэ.

Республикын колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын үргэн далайсатайгаар ябажа байhан тухай, энэ жэлдэ hайнаар ургаhан таряагаа эршэмтэй түргэн хуряахын тула социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ шухала тухайда нүхэр Л. Герасимовагай статья дотор хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэриие Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозойхидой ехээр hайшаан дэмжээд, ажалаа оньhожоруулхын тула уралан нарижуулгын дурадхалнуудые олоор оруулжа байhан тухай нүхэр А. Васильев «Үүсхэл» гэhэн статья дотороо тодорхойгоор харуулна.

«Агитационно хүдэлмэриин дүй дуршэлhөө» гэhэн гаршагтайгаар Д. Шикуло, С. Каллиопи гэгшэдэй статья толилогдонхой.

Хилын саанаhаа

Индиин Коммунистическэ партиин хандалга

ДЕЛИ, сентябриин 19. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаhаар 10 жэлэй ойн гүйсэхээ байhантай дашарамдуулан Индиин Коммунистическэ партиин Национальна соведэй секретариадай хандалгые «Нью-Эйдж» газетэ толилоо.

«Энэ ушар хүсэнүүдэй тэнсүүриие эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай болон социализмын аша туhа тээшэ шиидхэхы ехээр хубилгаа. Энэ ушар Азиин арадууд болон оронуудта угаа ехэ зоригжуулхы нүлөө үзүүлhэн байна. Богонихон үе соо арадай Хитадай туйлаhан социальна, экономическа угаа ехэ амжалтанууд тон олон миллион хүнүүдые ехээр зоригжуулhан байна.

Манай ороной болон Хитадай хоорондохи хани барисаан эдэ бүхы жэлнүүдтэ бата бэхи байжа, али алиндаа ашатай туhатай байгаа. Панча-шила гэжэ гол ёhон дэлхэй дээрэ соносхогдоо. Тус хани барисаан Азиин оронуудай hанал нэгэдэлгын түшэг тулгуури, энэ түбидэхи шэнэ, бэеэ даанхай гүрэнүүдэй эрхэ сүлөөгэй эгээн лэ бата найдабари, эб найрамдалые эбдэхэ, Азиин оронуудай эрхэ сүлөөе усадхаха зорилгоор империалистическэ этэгээдүүдэй хэдэг hанаашалганууднаа хамгаалха эрхим арга болоно. Һүүлэй үедэ энэ гайхамшагта хани барисаандамнай аюул тохёолдоод байна. Энэ юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, хилэ дээрэ тааруугүй ушар гараhан байгаа. Тус ушар ехэ гэмшэлтэй. Манай орондохи хархис этэгээдүүд энэ хани барисаанда саашадаа уршаг татажа, тэрэниие хүсэдөөр таhалдуулхын тулада бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргадаг байна. Баруун оронуудай империалистическэ этэгээдүүд өөhэдынгөө аша туhада иимэ байдалые хэрэглэхэ гэhэн hэдэлгэ гаргана» гэжэ хандалга соо хэлэгдэнэ.

«Инди Хитад хоёрой хани барисаанда туhалхые хүсэдэг оронойнгоо бүхы хүнүүдые үргэнөөр эмхидхэжэ, энэ хани барисаа саашадань бэхижүүлэн хүгжөөхые» Индиин Коммунистическэ партиин Национальна соведэй секретариат уряална. «Индийцүүд хитадууд хоёр ахадүүнэр юм» гэhэн уряа бүхы патриодууд, эб найрамдалай тала баригшад бүхы дэлхэйн үмэнэ соносхохо ёhотой гэжэ хандалга соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

КНР-эй правительство дахяад уридшалан hануулба

ПЕКИН, сентябриин 19. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна. Хитадай Арадай Республикада хамаатай Фуцзянь провинци шадарай уhанда Американ сэрэгэй корабль мүнөөдэр ороо. Иимэ хорото муухай аашын гаргагдажа байhан дээрэhээ США-гэй правительствода дахяад шангаар уридшалан hануулхыень КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдэ даалгагдаа.

Индиин болон Афганистанай премьер-министрнүүдэй хамтын мэдүүлгэ

ДЕЛИ, сентябриин 19. (ТАСС). Индиин Республикын премьер-министр Джавахарлал Неругэй, Афганистанай премьер-министр Мухаммед Даудай хамтын мэдүүлгые Индиин информационно бюро үсэгэлдэр дамжуулаа.

Д. Эйзенхауэр Н. С. Хрущев хоёрой айлшалалсахаяа байhан тухай hаяын мэдээсэл золтой ушарай тохёолдохоёо байhанай шэнжэ тэмдэг болоно, Холбоото Штадуудта Хрущев мүнөө үедэ айлшалжа байна. США СССР хоёрой хүтэлбэрилэгшэдэй холын хараата энэ алхам эдэ хоёр ороной бэе бэеэ бүри hайнаар мэдэлсэдэг болоходо туhалжа, тэрэшэлэн уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулгада туhалжа, эб найрамдалай болон хүн түрэлтэнэй хуби заяанда урдынхидал мэтэ аюул тохёолдуулжа байhан шухала асуудалнуудые удаа дараалуулан шиидхэхэ зам нээжэ үгэхэ хоёр премьер-министр ханганги байhанаа элирхэйлнэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ тохёолдоhон бэрхэшээлhээ гарахын тулада хэгдэhэн алхамые— буу зэбсэг хуряаха талаар арбан ороной түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитет байгуулhан ушарые премьер-министрнүүд ханангяар тэмдэглээ. «Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай зүблөөнэй» хүдэлмэриин hаяар дахяад эхилхээ байhан тухай мэдээсэлые тэдэнэр мүн лэ ханангяар тэмдэглээ гэжэ мэдүүлгэ соо саашадаа заагдана.

Колониальна дарлалтаhаа үшөө сүлөөрөөгүй байhан арадуудай хүсэл эрмэлзэлгые дэмжэжэ байhан тухайнь тэмдэглэхэ зуураа, имагтал бэеэ даанхай байдал хүгжэн hалбарха арга боломжо эдэ арадуудта олгожо шадаха байна гэжэ мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэглэнэ.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй гэhэн политикые хоёр ороной баримталдаг, эдэбхитэйгээр бэелүүлдэг байhан ушар эдэ оронуудай хоорондохи хани ёhоной харилсаае бэхижүүлнэ гэжэ премьер-министрнүүд ханангяар элирхэйлэн мэдүүлхэ зуураа, соёл культурын талаар харилсаа холбоогоо үргэдхэжэ, худалдаа наймаа бүри ехээр эрхилжэ, эдэ харилсаануудаа саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ үгэеэ ойлголсоhон байна.

Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхые хүсэгшэдэй матч-турнир

БЛЕД, сентябриин 18. ТАСС-эй тусхай корреспондент гроссмейстер И. Бондаревский иигэжэ мэдээсэнэ. Наймадахи турта Таль Смыслов хоёрой парти ехэ hонирхолтой байгаа. Таль ехэ шадамараар наадажа, нүгөөдэдөө шанга доботоло хэжэ ороhон байна. Тиигээд 26-дахи ябадалдаа Смыслов шүүгдээб гэжэ мэдэрээ.

31-дэхи ябадалдаа Фишер Кереста шүүгдэhэн байна.

Нүгөө хоёр партинь дүүргэгдээгүй үлээ.

Үглөөдэр хойшолуулагдаhан партинууд үргэлжэлүүлэн наадагдаха.

Югославида болоjo байhан уласхоорондын шатарай турнир. **Зураг дээрэ:** Американ шатаршан Роберт Фишер (зүүн гарhаа), Светозар Глигорич (Югослави). **Югофотын** фото.

Японд залан шэглүүлэгдэ... hомо бүтээхэ тухай шиидхэбэри абтаба

ПЕКИН, сентябриин 19. (ТАС... Синьхуа агентство иигэжэ да... жуулна. Американ залан шэгл... лэгдэдэг элдэб түхэлэй hомонууд... хамтаараа бүтээдэг болохо ту... США-гэй оборонын министрын ... hалагшын орлогшо Ч. Шафф ... хан Японд ерэхэдээ дурадха... байгаа. Японой экономическа ор... низациин федерациин дэргэд... оборонно үйлэдбэриин комитет, ... лан шэглүүлэгдэдэг hомонууд... шэнжэлдэг совет энэ дурадхалые... зүбшөөн абаха гэжэ шиидхээ.

Эдэ хоёр организаци хамагай ... рүүндэ «Воздух-воздух» гэhэн т... хэлэй «Сайдуиндер» гэжэ за... шэглүүлэгдэдэг hомо, тиигээд «П... верхность — воздух» гэhэн түхэ... «Никс», «Бомарк», «Хок» гэhэн ... лан шэглүүлэгдэдэг hомонууд... бүтээхэ хүсэлэнтэй. Тэрэшэлэн ... сад түхэлэй залан шэглүүлэгдэ... hомо бүтээлгэдэ бэлэдхэнэ. Э... зорилгоор ракетэ бүтээлгые шэ... жэлхын тулада США-да делегаци... эльгээхэ гэжэ эдэ хоёр организа... hанаашалжа байнхай гээд аген... ство мэдээсэнэ.

Алжиртахи дайн байлдаан

КАИР, сентябриин 19. (ТАСС... Алжирай Национально-сүлөөрэлгы... армиин верховно командовани... коммюнике эндэ толилогдоо. Т... рээн, соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. А... жирай армиин частьнууд Франци... сэрэгүүдэй эзэлжэ байhан нэгэ п... зарта энэ оной сентябриин 15-... добтолго хээ.

Тус байлдаанай үедэ Франци... 50 гаран солдат, офицер алуула... олон буу зэбсэг буляан абтаа.

Англиин гадаадын хэрэгүүд... министерстводэ пресс-конференци болобо

ЛОНДОН, сентябриин 1... (ТАСС). Сахарада атомна бомб... туршаха гэжэ Франциин түсэблэ... байhанда Англиин правительст... ямараар ханданаб гэhэн асууд... Англиин МИД-тэ мүнөөдэр бол... hон пресс-конференци дээрэ корре... пондентнүүд табиhан байна. Сах... рада хэгдэхэ туршалгаhаа «Ни... ридэ ямар нэгэн муу хойшолон т... хёолдохогүй» байгаа hаань, ни... тэhэлэлгэ хэхыень Англи арсахагү... байна гэhэн ажаглалта гадаады... хэрэгүүдэй министерствын түлө... лэгшэ корреспондентнүүдтэ харю... сахадаа хэhэн байна. Нигери... ехээр түбэгшээжэ байhыень Анг... хүсэдөөр дэмжэхэ зуураа, энээн т... шаа Франциин правительствода м... дээсэхэ хүсэлэнтэй гэжэ тэрэ хэлэ...

Тиихэтээ хамта, Сахарада тэ... лэгдэхээ байhан атомна бомбо Н... геридэ ямаршье муу хойшолонто... байхагүй гэжэ Франциин найдуу... hые Англи Нигеридэ дуулгаха... бэлэн байна гээд МИД-эй түлө... лэгшэ хэлээ.

Индидэ болоhон үер

ДЕЛИ, сентябриин 19. (ТАСС... Бомбей штадай хойто талы... Мадхья Прадеш штадай баруун т... лын хубинуудта hүүлэй үдэрнүүд... хура бороогой ехээр ороhонhо... уламжалан, Тапти мүрэн hабаhа... халяа. Уhанай үерэй болоходо С... рат город (Бомбей штат) ехэ хох... долдо ороо. Городой ехэнхи хуби... уhанда абтаhан байна. Хуулита м... дээнэй ёhоор 15 мянган хүн г... байрагүй болоо. Хэдэн мянган то... гой мал уhанда орожо үхөө, таряа... ехээр гэмтээгдээ.

«Таймс оф Индиа» хуулита бэш... хэмжээнүүдтэ үндэhэлэн иигэж... бэшэнэ. Хамта дээрээ 500 хүн уhа... да абтажа үхэhэн гү, али hураггү... гөөр үгы болоhон байна.

Англиин нүүрhэнэй шахтада... ехэ түймэр гараа

ЛОНДОН, сентябриин 1... (ТАСС). Глазгоhоо (Шотланди... абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор... Крайстондохи нүүрhэнэй шахтада... үсэгэлдэр ехэ түймэр боложо, бүх... шахта соогуур түргэнөөр дэлгэрhэ... байгаа. Гурбан зуун метр гүнзэгы... дэ хүдэлжэ байhан 45 шахтер тү... мэрэй болоходо дээшээ гараха ар... гагүйдэбэ. Абаралгын командану... дай, тэдэниие абарха гэhэн hэдэл... гэhээ мүнөөшье хүрэтэр үрэ г... раагүй. Дурсагдаhан шахтернүү... утаан болон газда хахажа үхэ... ёhотой гэжэ тухайлагдана.

Уласхоорондын шэнжэлэл

◆Түүхэтэ айлшалгын түрүүшын дүнгүүдые бүхы дэлхэйн хүн зон hайшаана. ◆Һайн этигэл найдабари түрүүлээ. ◆Амгалан ёhоор мүрысэхые Советскэ Союз ажал хэрэгээрээ уряална

Холбоото Штадуудта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой айлшалга дэлхэйн олониитын гол анхаралда байна. СССР-эй, США-гэй правительствонуудые толгойлогшонорой уулзалга дайнай хойто тээхи үеын уласхоорондын харилсаанда тон шухала ушар хэрэг мүн гэжэ эб найрамдалда дуратай арадууд тоолоно. Американ түрүүшын городууд—Вашингтон, Нью-Йоркдо Советскэ правительствын толгойлогшые хүндэтэйгөөр угтаhан тухай хэблэл тэмдэглэнэ. Н. С. Хрущевой, Д. Эйзенхауэрай хэлэhэн үгэнүүд тушаа «Нью-Йорк постын» шэнжэлэгшэ Лэш иигэжэ бэшэнэ: «Айлшалга, хөөрэлдөөнүүдээ амжалтатайгаар үнгэргэхые хоёр талаhаа хүсэжэ байhаниинь элитэ болонхой».

Советскэ правительствын толгойлогшын США-да айлшалжа байhан тухай hайшаалтай мэдээсэлнүүдые бүхы оронуудай арадууд ехэ ханангяар угтана. СССР США хоёрой хоорондохи харилсаае hайжаруулха талаар түрүүшын алхамууд, энэ харилсаае эрид хубилгаха найдабариин бии болоод байhан ушар бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүнүүдые баясуулна. Хүсэ ехэтэй хоёр гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй аша туhатай уулзалга уласхоорондын байдалые hайжаруулха бэзэ гэжэ олониитэ найдана.

Советско-американска харилсаанай hайжарха тээшээ шэглэжэ байhаниинь Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политикын шэнэ ехэ илалта мүн гэжэ Хитадай «Жэньминь Жибао» газетэ тоолоно. Н. С. Хрущевой айлшалга «Дайнай дүүрэhэнhээ хойшо бэелүүлэгдэhэн ехэ политикын элитэ ушар хэрэгүүдэй нэгэн гээшэ» гэжэ Швециин «Свенска Дагбладет» газетэ бэшэнэ, айлшалгын түрүүшын үдэрнүүд «дэлхэйн олониитын этигэл найдабариие бэелүүлжэ байна» гэжэ Италиин «Темпо» тэмдэглэнэ. Советскэ правительствын толгойлогшын айлшалга тухай бэшэхэ зуураа, «Эб найрамдалые хүсэдэг, «хүйтэн дайе» болюулха гэhэн бүхы хүнүүдтэ баяр баясхалантай мэдээсэл мүн» гэжэ Токиогой радио дамжуулна. Тиихэдэ «Аксьон» гэжэ Уругвайн газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Холбоото Штадууд Росси хоёрой хоорондохи харилсаануудай хубилалтые хүн түрэлтэн ехэ ханангяар угтана».

Хоёр оронуудай толгойлогшонорой бэе бэедээ айлшалсалгые гансашье социалистическэ гүрэнүүдэй правительствонууд hайшаана бэшэ, мүн Англиин, Индиин, Канадын, Скандинавиин, Африкын, Азиин болон бусад оронуудай правительствонуудай хүтэлбэрилэгшэд hайшаана. Энэ баримта баруун оронуудай үсөөхэн хэблэл газетэнүүдэй худал хуурмаг шашалдаае бодото дээрэнь буруушаана. Юуб гэхэдэ, Холбоото Штадуудтай харилсаагаа hайжаруулха гэхэдээ Советскэ Союз американхидые хани нүхэдтэйнь, союзнигуудтайнь арсалдаатай болгохо гэнэ, үгышье hаа хоёр ороной хоорондоо дүтэлхэ ябадал бусад оронуудта түбэгтэй юм гэhэн үгэ тараана.

Иимэшүү шашалдаан эхинhээ абаад эсэстээ хүрэтэрөө худал юм. Эдэ үгэнүүдые «хүйтэн дай» болюулха гэжэ хүсэдэггүй хүнүүд лэ тараана. «Уласхоорондын байдал hайжаруулхые хүсэhэн хүнүүдтэ,— гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлнэ. — СССР-эй, США-гэй правительствонуудай хоорондоо hаналаа мэдэлсэхэ ябадал муу юумэ хэхэгүй, хэжэшье шадахагүй. Һанамжануудаа мэдэлсээд, СССР США хоёрой бэе бэеэ бүри hайнаар ойлголсодог, арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэдээ үнэн сэхээр хандадаг болос hаань, Европа болон Азида, мүн бусад түбинүүд дээрэ оршодог ехэ, бага оронуудта аша туhатай байхаhаа гадна, нэн түрүүн эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аша туhатай байха hэн».

Уласхоорондын байдалай hайжаржа байhан оршон байдалда советско-американска харилсаануудые үндэhөөрнь hайжаруулха арга боломжодо этигэдэггүй хүнүүд үсөөржэ байна. Манай оронуудай хоорондохи хани харилсаанай түүхэдэ бэе бэеэ зүбөөр ойлголсожо, хани харилсаатайгаар оршон байhан жэшээнүүд үсөөн бэшэ. Энээн тухай хоёр правительствын хүтэлбэрилэгшэд Вашингтоной Сагаан байшан соо болоhон обед дээрэ мэдүүлээ. США Росси хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаанай байгуулагдаhаар 150 жэлэй ой hаяар гүйсэхэнь гэжэ Д. Эйзенхауэр тэмдэглээ. «Энэ хадаа үни удаан сагта хани барисаатай байhан түүхэ мүн» гэжэ президент Эйзенхауэр хэлээ. Манай оронууд хэзээдэшье дайлалдаагүй байхаhаа гадна, ехээр арсалдаагүй юм гэжэ Н. С. Хрущев харюугай үгэ хэлээ hэн.

Үнэхөөрөөшье, Американ арадуудта эгээн бэрхэшээлтэй граждан дайнай үедэ, үнгэрhэн зуун жэлэй 60-аад онуудаар Росси англо-французска эзэрхэг түримхэй добтолгые усадхажа, президент Линкольнын правительствын уласхоорондын хүндые hайжаруулhан юм.

Һаяын үедэхи түүхын жэшээ абаха болоо hаа, Советскэ Союзай, США-гэй арадууд дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеризмдэ эсэргүү тэмсэлдэ суг хамтаараа шуhаа адхаhан байна.

Мүнөө үедэ СССР США хоёрой хоорондо газар тухай гү, али бусад асуудалнуудаар арсалдаан, зүрилдөөн байхагүй. Тиимэhээ амгалан ёhоор зэргэ оршон ажаhууха ёho гуримые хүтэлбэри болгон, өөhэдынгөө харилсаануудые тогтоохо хэрэгтэ ямаршье hаад байхагүй. Эдэ бүгэдэ советско-американска харилсаае шэнээр эрид хубилгаха арга боломжын байhые гэршэлнэ. Тиигэжэ уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха, «хүйтэн дайе» усадхаха арга боломжо байгуулагдаха байна.

«Американ арадта хани ёhоной мэдэрэлтэйгээр, манай оронуудай хоорондохи хани харилсаа hайжаруулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ гэhэн үнэн зүрхэнэй хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр бидэнэр ерээбди, — гэжэ Н. С. Хрущев Вашингтондо мэдүүлээ. — **Энэ хадаа манай айлшалгын гол зорилго мүн».** Холбоото Штадуудта нүхэр Хрущевой хэлэhэн үгэнүүд, тон шухала асуудалнууд — буу зэбсэг хуряаха, дайн сэрэгэй үлэгдэлнүүдые усадхаха, советско-американска харилсаае hайжаруулха асуудалнууд тушаа тэрэнэй дурадхалнууд иимэ гол зорилготой юм. Советскэ правительствые толгойлогшо США-да түрүүшынгээ үгэ хэлэхэдээ, «атомай үе сагта дайн сэрэгые зайсуулха шухала гэжэ, Эйзенхауэртай хөөрэлдэхэдөө буу зэбсэг хуряаха тухай гол асуудалые урагшатайгаар шиидхэлгэдэ гол анхаралаа хандуулха тухайгаа хэлээ гэжэ Баруун Германиин «Ди Вельт» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Советско-американска хани барисаа hайжаруулха талаар өөрынгөө дурадхалые оруулха зуураа, Советскэ Союз хоёр гүрэнүүдэй хоорондо хүршэ ёhоной амгалан харилсаа байгуулгада туhалха США-гэй ямаршье дурадхалнуудые хаража үзэхөөр бэлэн байhанаа мэдүүлнэ.

И. Лапицкий.

Редакторай орлогшо С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора – 46-32. зам редактора—32-74, отв. секретаря – 27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия – 37 32. Для междугородных переговоров—16.

Н01148. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5063.